

vestnik

Letnik XXIV.

Celovec, petek, 29. avgust 1969

Štev. 34 [1418]

Ne pozabimo

v začetku šolskega leta

Že v zadnji številki našega lista smo opozorili starše na možnost in dolžnost, ki jo imajo v začetku novega šol. leta, ko je treba otroke prijaviti k dvojezičnemu pouku.

● **Prijava k dvojezičnemu pouku bo vsem otrokom zagotovila vzgojo v materinem jeziku, ki je najdragocenejši zaklad vsakega človeka!**

● **Prijava k dvojezičnemu pouku utira pot do znanja obeh deželnih jezikov, kar je na ozemlju, kjer živi druga poleg drugega dva naroda, vsakdanja življenjska potreba!**

● **Prijava k dvojezičnemu pouku omogoča skupno vzgojo otrok obeh narodnosti in tako polaga temelje za boljše medsebojno spoznavanje, razumevanje in enakopravno sožitje!**

● **Prijava k dvojezičnemu pouku odpira otrokom boljše izglede tudi za njihovo poznejše poklicno življenje, saj je znanje jezikov čedalje več vredno in potrebno!**

● **Prijava k dvojezičnemu pouku je zapoved današnjega časa, ki v malem in v velikem stremi za spoznavanjem in vsestranskim sodelovanjem!**

Lahko bi navajali še razne druge vidike in vzroke, ki zgovorno kažejo, kako je v naših razmerah **važno in potrebno, da otroke prijavimo k dvojezičnemu pouku. Izkoristimo torej prihodnje dneve, ko se bo začelo spet novo šolsko leto. Prijavitelj je treba predvsem tiste otroke, ki bodo letos vstopili v prvi razred ljudske ali glavne šole; prav tako pa je seveda možno prijaviti tudi tiste otroke, ki bodo letos obiskovali že višje razrede omenjenih šol, vendar doslej še niso bili prijavljeni k dvojezičnemu pouku.**

ZAOSTRITEV NA SREDNJEM VZHODU:

Arabci zgubljajo potrpljenje spričo stalnega izraelskega izzivanja in nasilja

Položaj na Srednjem vzhodu se spet nevarno zaostrojuje, kajti odnos med Izraelom in arabskimi deželami so se že močno približali kritični točki, ko vsak trenutek lahko izbruhne nov oborožen spopad.

Ne gre pri tem samo za manjše krajevne incidente, ki si pravzaprav

sledijo vsak dan že od zadnje izraelsko-arabske vojne. Taki lokalni spopadi so dejansko postali vsakdanja stvarnost in je razlika le v tem, da je danes napadalec izraelska in jutri arabska stran. Po tej poti bi se stvari verjetno lahko še dolgo nadaljevale, ne da bi moralo nujno priti do nevarnejšega zapleta. Toda v zadnjem času je prišlo do dogodkov, spričo katerih so se Arabci znašli na robu svojega potrpljenja.

Gre namreč za ravnanje izraelskega režima na zasedenih arabskih ozemljih, gre za dejanja, ki pomenijo — kakor je to ugotovila tudi posebna komisija OZN — očitno kršenje ženevske konvencije o zaščiti prebivalstva. Zanimive podatke o ugotovitvah te komisije je dal dr. Branimir Jankovič, profesor za mednarodno pravo na beograjski univerzi, ki je podpredsednik komisije OZN za človekove pravice in hkrati tudi podpredsednik posebne delovne skupine prej omenjene komisije, ki proučuje razmere, v katerih žive prebivalci na arabskem ozemlju, ki ga je zasedel Izrael.

Na osnovi dokazov in dokumentov, ki so jih predložili posebni skupini, je izjavil dr. Jankovič, in na osnovi listin, ki jih je sprejel in proučeval varnostni svet, je mogoče že sedaj trditi, da gre za resne in hude kršitve ženevske konvencije o zaščiti prebivalstva med oboroženimi spopadi. Zbrani dokazi pričajo, da je ravnanje izraelskega zasedbenega režima mogoče deliti v

ZVEZNI PREZIDENT JONAS:

Mir ni nedosegljiv cilj

Pod naslovom „Univerza in problemi miru“ poteka ta teden na Dunaju mednarodni kongres, na katerem se je zbralo okoli 300 rektorjev in drugih predstavnikov univerzitetnih ustanov z vsega sveta. Na tem kongresu posvečajo posebno pozornost načrtom za ustanovitev „svetovne univerze“, ki naj bi delovala pod okriljem Združenih narodov in njihovih specializiranih organizacij, kot sta UNIDO, UNESCO in druge. Za sedež take ustanove predvidevajo med drugim tudi Dunaj, ki bi po besedah dunajskega župana Mareka „kot prestolnica nevtralne države na stičišču velikih političnih in gospodarskih sistemov bil še posebno prikladen, da postane mesto srečanja in sporazumevanja“.

Na otvoritveni slavnosti kongresa je govoril tudi zvezni prezident Jonas, ki je ob tej priložnosti naglasil privrženost Avstrije stvari miru. „Dvakrat je sedanja generacija avstrijskega ljudstva na lastni koži občutila strahote in nesmisel vojne. Zato se Avstrija priznava k miroljubnemu sožitju z drugimi narodi in je pripravljena sodelovati pri obranitvi in utrditvi miru, kjerkoli je to mogoče.“ Predsednik Jonas je poudaril, da dejstvo, da so bile vojne doslej, še ne pomeni nujno, da morajo vojne biti tudi v bodočnosti. Človeštvo se mora osvoboditi fatalistične vere, da je vojna potrebna, da je ni mogoče preprečiti; priti morajo do spoznanja, da mir ni nedosegljiv cilj.

tri skupine zločinov: mučenje ljudi, uničevanje poslopij ter onečaščenje svetih mest.

Zbrana pričevanja potrjujejo mučenje vseh vrst — od električnega šoka in gorečih cigaret do trganja nohtov in hujskanja sestradanih psov na zapornike. Hiše in cele vasi uničujejo na različne načine, z bombami, s topovskim ognjem, s tanki in podobno. Pogostne so tudi množične represalije in pobijanje talcev. Predstavniki verskih skupnosti so zaskrbljeni, da namerava Izrael popolnoma uničiti „sveta mesta“; gre pravzaprav za nekak religiozen razizem, ki ga Izrael sistematično izvaja, kljub zadržanosti uradnih izraelskih krogov.

Spričo tega je povsem razumljivo, da Arabci zgubljajo potrpljenje ter je čedalje pogostejše slišati pozive, da morajo biti pripravljeno na „sveto vojno“ proti Izraelu. V

tem smislu je potekala tudi izredna seja ministrskega sveta arabske lige v Kairu, ki naj bi pripravila srečanje najvišjih voditeljev arabskih dežel.

Napovedi novih podvigov

Komaj so trije ameriški vesoljci po svojem prvem „izletu“ na Luno spet srečno pristali na domači Zemlji, so ameriški strokovnjaki za vesoljsko raziskovanje napovedali nove načrte za prihodnje polete.

Posebno točno imajo že izdelane načrte za polet vesoljske ladje „Apollo-12“ s katero naj bi meseca novembra poleteli proti Luni spet trije vesoljci — Charles Conrad, Alan Bean in Richard Gordon. Prva dva bosta imela nalogo, da pristaneta na Luni in tam ostaneta 28 do 30 ur, najmanj tri ure pa naj bi se sprehajala na Lunini površini. Načrt predvideva, da bi ta posadka pristala na zahodni strani Lune v tako imenovanem Oceanu viharjev, medtem ko sta Armstrong in Aldrin „obiskala“ Morje tišine.

Prav tako so v ameriškem centru za raziskave vesolja (NASA) tudi napovedali, da bo Amerika že leta 1972 imela prvo vesoljsko postajo s posadko, ki bo opravljala znanstvene naloge. Pravijo, da bo ta „vesoljski raziskovalni laboratorij“ preučeval Sonce v idealnih okoliščinah, to se pravi zunaj zemeljskega ozračja. Raziskovalci naj bi ostali v tem laboratoriju 28 dni, potem pa bi jih zamenjala nova skupina.

Zahodna Nemčija se pripravlja na volitve

V Zahodni Nemčiji bodo 28. septembra splošne parlamentarne volitve, pri katerih se bodo za glasove potegovali poleg treh velikih strank (socialni demokrati, krščanski demokrati in liberalna FDP) še razne manjše skupine, med njimi tudi neonacistična NPD, ki je doslej zastopana le v nekaterih deželnih parlamentih in se torej zdaj pripravlja na svoj prvi „vdor“ v bonski Bundestag.

Posebno trd boj se bo razumljivo odvijal med sedanjima koalicijskima partnerjema — med socialnimi in krščanskimi demokrati, saj bodo socialisti (podobno kot prihodnje leto pri nas v Avstriji) zastavili vse sile, da si po dolgih letih priborijo položaj najmočnejše stranke.

Romunija je slavila

25-letnico osvoboditve

Z velikimi proslavami je Romunija ob koncu minulega tedna obhajala 25-letnico osvoboditve.

Na jubilejnim zasedanju skupščine je predsednik državnega sveta Nicolae Ceausescu govoril o uspehih Romunije v povojnih letih, tako na notranjem kot tudi na zunanem področju. Opozoril je na veliki doprinos sovjetske armade za premaganje nacistične Nemčije in naglasil, da je bilo v skupnem boju proti fašizmu skovano trajno prijateljstvo med narodi Romunije in Sovjetske zveze. Zmaga nad fašizmom, je poudaril Ceausescu, pa je dokaz, da imperialistične invazijske sile nikdar ne morejo premagati ljudskih množic in zlomiti njihove volje, da same odločajo o svoji usodi.

Proslave so potekale v znamenju široke podpore temeljni usmeritvi romunske zunanje in notranje politike.

Primerjave, ki dajo misliti

Izdatke, ki so bili potrebni, da je Amerika lahko poslala na Luno prvega človeka, cenijo, na kakih 24 milijard dolarjev. To je videti zelo drago. Tudi del ameriške javnosti je imel pomisleke proti izdatkom, češ da bi s tolikšnim denarjem lahko uspešno rešili marsikateri problem na Zemlji, v Ameriki sami, kjer del prebivalstva še vedno živi v revščini, rasno zapostavljeni črnci pa v zdravstveno nevzdržnih črnskih četrtih.

Tisti, ki so grajali visoke izdatke za program „Apollo“, pa so očitno pozabili, da teh 24 milijard dolarjev, kolikor so jih v te namene porabili tekom osmih let, pravzaprav niti ni pretirana cena za mnoga nova znanstvena spoznanja in odkritja, če po drugi strani upoštevamo, da Amerika enako vsoto porabi vsako leto sproti za „umazano vojno“ v Vietnamu in da izdatki za program „Apollo“ predstavljajo komaj eno tretjino letnega proračuna Pentagona — ameriškega obrambnega ministrstva.

Univerzitetni profesor v Utahu James L. Clayton, avtor razprave „Gospodarske posledice hladne vojne“, primerja v ameriški reviji „Nation“ vietnamsko vojno s prejšnjimi vojnami Amerike. Med drugim pravi, da se je vietnamska vojna spremenila v najdaljšo vojno v zgodovini Amerike.

Če ne upoštevamo druge svetovne vojne, pa je vietnamska vojna tudi najdražje vojskovanje v vsej ameriški zgodovini. Zelo težko je ugotoviti izdatke kake vojne. Predsednikov urad je kljub temu skušal ugotoviti, koliko je veljala vietnamska vojna od leta 1965 do danes. Po teh ugotovitvah bo vojna v Vietnamu požrla v prihodnjem gospodarskem letu 13 odstotkov vseh ameriških zveznih izdatkov, medtem ko izdatke od leta 1965 dalje ocenjujejo na 108,5 milijarde dolarjev.

Vendar pa ti podatki ne povedo vsega, kajti v zveznem proračunu je pod nadzorstvom vsega le 100 milijard dolarjev, medtem ko so ostala sredstva deponirani ali vložili v razne sklade. Omenjeni znesek 100 milijard bi rabili za kritje

obrambnih stroškov; 80 odstotkov tega zneska bi služilo temu namenu prihodnje leto, stroški vietnamske vojne pa bodo požrli 32 odstotkov obrambnega proračuna. Če se bo vojna nadaljevala v sedanjem tempu, bo treba tretjino zveznega proračuna porabiti za jugovzhodno Azijo; če se bo dalje stopnjevala, pa bodo dosegli ti izdatki polovico zveznega proračuna.

Sicer pa uradni statistični podatki ne zajemajo ostalih vrst vojnih izdatkov. Statistiki upoštevajo samo 532.000 ameriških vojakov, ki se bore v Vietnamu, ne upoštevajo pa tega, da je na primer na Tajskem, v bližini fronte, od leta 1967 razvrščenih 17.000 ameriških vojakov. Če pa k temu prištejemo še vse tiste, ki v Ameriki ali kje drugod služijo tej vojski in vojni, potem se njihovo število povzpne na 884.000 ljudi.

Statistični podatki kažejo iz nerazumljivih vzrokov vojne izdatke šele od leta 1965 dalje, čeprav je znano, da so Američani že od leta 1954 v Vietnamu. Od takrat do leta 1964 je tam skoraj 60.000 Američanov opravljalo vojaško službo, vendar izdatki za njihovo vzdrževanje niso prišli v uradno statistiko.

Tudi obresti, ki jih je treba plačati za najeta posojila, močno bremenijo proračun. Pred prvo svetovno vojno so takšne obresti znašale petino ali celo četrtino neposrednih vojnih izdatkov. Prva svetovna vojna je veljala Ameriko, po navedbah Johna M. Clarka v delu „Cena svetovne vojne“, nič več in nič manj kot 33 milijard dolarjev. Do leta 1929 je finančno ministrstvo obračunalo 9,5 milijarde obresti, celotne obresti pa so se povzpale na 15 milijard dolarjev ali na 46 odstotkov neposrednih vojnih izdatkov.

Henry C. Merphy omenja v svojem delu „Nacionalne zadolžitve v vojni in v prehodnem obdobju“, da se je ameriška vlada med drugo svetovno vojno zadolžila za 215 milijard dolarjev in da je ta znesek treba plačati z obrestno mero 2,5 odstotka. Tega dolga še ni odplačala. Če upoštevamo, da je za odplačilo teh vojnih dolgov

potrebnih kakih 30 let, potem bodo obresti porasle na kakih 200 milijard dolarjev in bodo za 53 odstotkov višje kot neposredni vojni izdatki.

S primerjavo teh podatkov je mogoče vsaj približno ugotoviti, koliko pravzaprav stane vietnamska vojna. Če domnevamo, da se bo konec tega leta močno omejila — kar pa trenutno še ni zanesljivo! — in da bo Amerika prihodnje leto v celoti umaknila svoje čete iz Vietnamu — kar je še manj zanesljivo! — potem bo vietnamska vojna veljala skupno kakih 330 milijard dolarjev. V našem denarju bi to predstavljalo lepo vsoto 8.500.000.000 šilingov, ali kar si bomo morda lažje predstavljali: ta denar bi zadostoval skoraj za 10 letnih proračunov Avstrije.

Toda ta račun še ne upošteva škode, ki jo je povzročila inflacija, ne upošteva 33.000 padlih Američanov (teh žrtev v denarju seveda sploh ni možno ugotoviti) in tudi ne cene nezaupanja, ki ga svet vedno močneje čuti do Amerike in do njenih dejanj. Po dokaj zanesljivih ocenah bodo končni izdatki za vietnamsko vojno tako veliki, da upravičeno vzbujajo zaskrbljenost tudi v tako razviti in bogati deželi, kot je Amerika. Ta vojna jo je veljala najmanj 10-krat toliko kot vsa zdravstvena služba, 16-krat toliko kot ves razviti šol. sistem in 30-krat toliko kot vsa stanovanjska izgradnja in izgradnja komunikacijskih objektov.

Če primerjamo te podatke s 24 milijardami dolarjev, kolikor je v osmih letih veljal program „Apollo“ — ki vsaj doslej ni pomenil uničevanja nedolžnih ljudi in pustošenja tujih dežel, pač pa je prinesel vsemu človeštvu nova in dragocena znanstvena spoznanja — potem je ta znanstveni podvig v primerjavi z izdatki za vietnamsko vojno res še izredno poceni. Če se Amerika že ne more odločiti za to, da bi s svojim ogromnim gospodarskim potencialom poleg reševanja domačih prečih problemov izdatke podprla nerazviti svet, potem je vsekakor bolje, da se bolj ukvarja z vesoljskimi raziskavami kot pa da z vojaško silo zatira in pustoši druge svobodoljubne narode.

OECD priporočila:

Avstrija naj vskladi produktivnost s potrošnjo

Gospodarski razvoj Avstrije je ugoden, potrebno pa je, da vlada podvzame vrsto ukrepov za stabilizacijo gospodarske rasti. To osnovno priporočilo za avstrijsko gospodarstvo lahko izluščimo iz obsežne analize, ki jo je na podlagi očitnih znakov mednarodnega gospodarskega razvoja objavila Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj v Evropi (OECD).

Iz te analize je razvidno, da mora avstrijsko gospodarstvo računati, da bo prišlo v njegovem razvoju že prihodnje leto do sprememb. Sicer so izgledi za gospodarsko rast zaenkrat ugodni tako s strani plačilne bilance kot s strani gospodarske konjunktive kot posledice razmerja cen do osebnih dohodkov. Toda pričakovati je — meni OECD — da bo že koncem leta pričel avstrijski uvoz naraščati, medtem ko bo izvoz kazal znamenja nazadovanja. Zato svari pred nevarnostjo poslabšanja avstrijske plačilne bilance v prihodnjem letu. Njen deficit se lahko poveča na 2 odstotka bruto nacionalnega produkta, s čemer bi vendar Avstrija prekoračila mejo tega deficita. Takega prekoračenja pa ni mogoče opravičiti s potrebo po večanju investicij za zboljšanje gospodarske strukture, niti ne z obstoječimi rezervami v plačilni bilanci.

Po analizi OECD sodi poleg zboljšanja gospodarske strukture omejevanje potrošnje in povečanje zmogljivosti kapitalnega trga med osnovne naloge avstrijske gospodarske politike. Omejevanje potrošnje je zlasti potrebno na strani privatnega konzuma. Ob instrumentih za to omejevanje so vendar tudi potrebni instrumenti za stabilizacijo cen in osebnih dohodkov, drugače avstrijsko gospodarstvo v prihodnje ne bo v stanju vzdržati mednarodne konkurence. Sicer se je lani produktivnost avstrijskega gospodarstva povečala za 9 odstotkov, toda istočasno je produktivnost po delovni sili nazadovala za 2,5 odstotka in to prvič po letu 1959. Samo na sebi to ne bi bilo nič hudega, če se ne bi letos plače in mezde povečale za 9 odstotkov, medtem ko so se lani povečale le za 6 odstotkov. Ker je mogoče zvišanje plač in mezd istovetiti s podražitvijo

proizvodnje, ima Avstrija le malo možnosti, da to podražitev pokrije z višji svoje plačilne bilance.

Strukturni problemi Avstrije so veliko bolj vroče železo, kot so strukturni problemi večjih, gospodarsko zmogljivejših držav. Ker je Avstrija mala, gospodarsko zelo občutljiva država, so ti problemi po svoji naravi močno povezani z njenim položajem v mednarodni blagovni menjavi. Obseg izvoza je za razvoj avstrijskega gospodarstva najbolj merodajno merilo. Lani se je razvijal ugodno, toda prej je več let komaj odgovarjal potrebam, zlasti na področju konzumnega blaga, pri čemer pa ta izvoz ni bil v skladu z izvozom osnovnega blaga. Razmerje med njima se je zadnja leta slabšalo zaradi ukrepov EGS in zaradi prevelike navezanosti Avstrije na blagovno menjavo z državami te skupnosti. OECD zaradi tega priporoča, da Avstrija v prihodnje optimira možnosti za izvoz konzumnega blaga, poleg tega pa tudi možnosti za izvoz kemičnih izdelkov in investicijskega blaga, slednje posebno zaradi tega, ker je v kemični industriji in v industriji investicijskega blaga že v veliki meri prebolela težave prilagoditve na pogoje

Od 29. 8. do 7. 9. v Ljubljani:

15. mednarodni vinski sejem

Na gospodarskem razstavišču v Ljubljani bodo danes slovesno odprli 15. mednarodni sejem vina, žganih pijač, sadnih sokov ter kletarske, gostinske in turistične opreme. Ta tradicionalna sejemska prireditev, znana predvsem kot vinski sejem, bo trajala do 7. septembra.

Že tedne pred otvoritvijo sejma je posebna mednarodna komisija, v kateri je bilo poleg treh domačih še 11 tujih strokovnjakov, ocenila 899 vzorcev sortnih vin iz 15 držav ter razdelila letošnje nagrade: zlate in srebrne medalje ter pismena priznanja, najboljšim izmed najboljših pa podelila naj-

mednarodnega trga.

Zaključno OECD v svojih priporočilih v prid avstrijskega gospodarstva svari pred eventualnim zopetnim zmanjšanjem investicijske dejavnosti. Pri tem pravi, da letošnji obseg investicij kljub vidnemu porastu komaj odgovarja povprečju v desetletju 1950 — 1960. Zato je treba investicijsko dejavnost naprej večati. Ta naloga in istočasno povečanje kreditne sposobnosti ter ostvaritev ustreznih skladov za gospodarski riziko so po mnenju OECD rešljive le, če bo Avstrija omejila privatni konzum in če bo vlada podvzela ustrezne ukrepe na področju cen in osebnih dohodkov, posebej pa še v svoji politiki državnih dolgov. Odnos do državnih dolgov je po oceni OECD poseben avstrijski problem. Vladi zaradi tega svetuje, da zmanjša in omeji obseg državnih dolgov in da istočasno skrbi za ugodnejše razmerje med likvidnostjo bank in med državnimi posojili. Likvidnost bank pričenja namreč pojemat in že sedaj ni več taka, kot je bila lani in predlanskim.

Preprosto povedano: OECD svetuje Avstriji ter njenemu gospodarstvu, da ne konzumira več kot pridela. (bl)

višje priznanje — častni naslov „Šampion 69“. Zlate medalje je letos prejelo 256 vzorcev in pismena priznanja 36 vrst vin, medtem ko je 6 dobitnikov zlatih medalj prejelo še naslov „Šampion“.

Največ zlatih medalj, namreč 83, so si letos osvojila sortna vina iz Zahodne Nemčije. Domača jugoslovanska vina so prejela 53 zlatih medalj, Avstrija pa si je v tej mednarodni konkurenci osvojila 40 zlatih priznanj.

Najvišje priznanje tradicionalnega ljubljanskega vinskega sejma je letos dobilo — kakor že povedano — šest sort vin, ki so bila hkrati nagrajena seveda tudi z zlatimi medaljami. Tukaj so se posebno uspešno uveljavila domača slovenska vina, saj so kar trije visoki naslovi „Šampion 69“ izmed skupno šestih ostali v Sloveniji. Prejeli so jih „Slovenija vino“ iz Ljubljane za zeleni silvanec iz leta 1948, samostojni obrat tega podjetja Jeruzalem-Ormož za beli burgundec iz leta 1958 in mariborski obrat podjetja „Vinag Slovenija vino“ za ritoznogčana iz leta 1958. Znana avstrijska vinogradniška zadruha Ehrenhausen je prejela visoko priznanje za muškadni silvanec iz leta 1968, veletrgovina z vinom Franza Schobe iz Münchna pa za traminac iz leta 1966. Vsekakor pa je zanimivo, da si je naslov „Šampion 69“ ljubljanskega vinskega sejma letos osvojilo tudi vino iz prešnjega stoletja, in sicer je to „Lagrima deliziosa“, pridobljena leta 1885 v Španiji.

Vsa nagrajena (in tudi nenagrajena) vina, katerim se bodo pridružile še žgane pijače in sadni sokovi, bodo na voljo obiskovalcem vinskega sejma v prostorih za pokušnjo na Gospodarskem razstavišču.

Slovenske železarne pred združitvijo

Cez dobra dva tedna — 15. septembra bodo slovenski železarji na posebnem referendumu odločali o bodoči usodi slovenskega železarstva. Omenjenega dne bo namreč izvedeno glasovanje o združitvi treh velikih slovenskih železarn Jesenice, Štore in Ravne.

Če bodo na referendumu železarji sprejeli program združenega podjetja, bo s to združitvijo nastalo v slovenskem gospodarstvu najmočnejše gospodarsko združenje, saj bodo omenjene tri železarne že letos ustvarile 1.280.000.000 dinarjev skupne realizacije. Slovenske železarne zaposlujejo danes približno 12.000 ljudi. Program investicij v vseh treh železarnah predvideva 135,4 milijona dinarjev naložb, v obratna sredstva pa 229 milijonov dinarjev. Po izvedeni integralni zaokrožitvi pa bodo slovenske železarne leta 1975 ustvarile 2 milijardi dinarjev celokupnega letnega dohodka.

Te podatke je na pripravljalnem posvetovanju navedel predsednik koordinacijskega odbora za združitve slovenskih železarn Gregor Klančnik, medtem ko je inž. Ivan Zupan kot predstavnik republiškega izvršnega sveta ob tej priložnosti naglasil, da bo združeno železarstvo pomenilo enega izmed trdnih stebrov bodočega slovenskega gospodarskega razvoja. Združeno železarstvo pomeni hkrati tudi temelj razvoja slovenske kovinske predelovalne industrije, ki zaposluje danes okoli 36.000 delavcev. Integracija ni centralizacija, je dejal inž. Zupan, marveč vsklajevanje ciljev in sredstev, kajti nujno je, da železarji ocenjujejo svoj gospodarski položaj in vlogo v širših slovenskih gospodarskih tokovih.

Romunija na pragu novega desetletja

„V luči dosedanjih dosežkov in stvarnih perspektiv lahko pričakujemo, da se bo leta 1980 naše gospodarstvo po ravni razvoja, po strukturi ter po glavnih količinah in kakovostnih kazalnikih znatno približalo gospodarstvu, kakršno je značilno za industrijsko razvito družbo.“

Tako vidi gospodarske perspektive Romunije predsednik vlade Maurer. Takšna ocena je trezna in hladna, brez pretiravanja. Romuni sicer nikakor ne pozabljajo opozarjati na velike uspehe, ki so jih dosegli doslej, predvsem pri industrializaciji dežele, hkrati pa tudi mirno priznavajo, da še vedno močno zaostajajo ne le za razvitimi zahodnimi državami, ampak tudi za nekaterimi socialističnimi deželami.

Objektivno zaostajanje za razvitimi industrijskimi državami je osnovno spoznanje, ki v največji meri vpliva na romunsko gospodarsko politiko. Njen glavni cilj je čim hitreje zmanjševati razliko, ki Romunijo loči od razvitih držav. Temu cilju je podrejen sedanji 5-letni gospodarski načrt (1966 — 1970), podrejena pa mu bosta tudi oba naslednja, ki bosta zajemala obdobje do leta 1980.

Tako določen glavni cilj seveda v veliki meri določa tudi načine in pota za uresničevanje. Po romunskih oceni osnovne industrializacije še niso dovolj široke. Zato bo tudi za prihodnje desetletje značilen eksistenzični razvoj: velika investicijska vlaganja, proizvodnja sredstev za proizvodnjo. Z drugimi besedami: težka industrija bo še dalje imela znatno prednost.

Industrijska proizvodnja bo v prihodnji petletki — 1971 do 1975 — naraščala povprečno za 8,5 do 9,5 odstotka letno. Tempo naraščanja bo torej nižji kot v sedanji petletki, ko je v prvih treh letih znašal povprečno 12,3 odstotka letno. V absolutnih številkah pa to vendarle ni zmanjševanje, kajti osnova, s katere bo startala prihodnja petletka, bo znatno višja kot ona iz leta 1966.

Ena glavnih značilnosti romunskega gospodarskega razvoja bo torej še vedno zelo hiter tempo naraščanja proizvodnje. Visoko nad navedenim povprečjem bodo v prihodnji petletki štiri temeljne industrijske veje: energetika, metalurgija, strojogradnja in kemija. Naraščanje proizvodnje v teh vejah bo ena in pol do dvakrat večje od povprečja za celotno indu-

strijo. Izbor prednostnih vej kaže, da želijo Romuni zagotoviti najhitrejši razvoj tam, kjer najbolj prihaja do izraza sodobni znanstveni in tehnološki napredek.

Lahka in prehrabena industrija dobivata pomembnejšo mesto kot prej, vendar sta še vedno podrejeni težki industriji. Proizvodnja potrošnega blaga bo naraščala za 7 do 7,7 odstotka letno, proizvodnja prehrabene industrije pa za 6,2 do 7 odstotka. Odstotki se torej precej približujejo onim za težko industrijo, toda ker obstaja v konkretnih količinah velik prepad med proizvodnjo obeh skupin, se škarje med lahko in težko industrijo dejansko še vedno odpirajo, ne pa za zapirajo. Porast kmetijske proizvodnje bo znašal predvidoma 6 odstotkov letno.

Na osnovi teh števil je mogoče sklepati tudi o dinamiki življenjske ravnini v prihodnjem desetletju. Romunom se obeta, da bodo imeli več potrošnega in prehrabene blaga kot zdaj, razmak med povpraševanjem in proizvodnjo pa bo še vedno ostal. Pri tem je treba tudi upoštevati, da bosta zlasti kmetijstvo in prehrabena industrija delala veliko za izvoz. Romuniji so krvavo po-

trebne devize in na konvertibilno področje najlažje prodira prav s kmetijskimi pridelki in predelanimi živili. Predvideno je tudi znatno povečanje proizvodnje gradbenega materiala in razširitev gradbenih del, kar bo imelo ugoden vpliv na tisti del življenjske ravnini, ki ga zdaj obremenjuje stanovanjska stiska.

Jasno je razvidno, da plačuje Romunija razmeroma visok davek prejšnji nerazvitosti in da dohitevanje razvitih zahteva napore in odrekanja. Vendar politika forsiranega razvoja ne povzroča večjih razprav. Hladni realizem sedanjega romunskega vodstva razpolaga z dovolj prepričljivimi dokazi za obrambo take usmeritve. Brez gospodarske razvitosti in moči ni nacionalne neodvisnosti in suverenosti; družba, ki ni bogata, ne more zagotoviti ne blaginje ne resnične demokracije in možnosti za uveljavitev človekove osebnosti. Ti nacionalni in — če lahko tako rečemo — „osebni“ cilji pa so seveda popularni. Sedanje romusko vodstvo uživa široko podporo prav zato, ker je za svoj politiko razglasilo prav te cilje in ker si tudi resno prizadeva, da bi jih doseglo.

POŠIROKEM SVETU

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Nixon se je prejšnji teden odločil, da odloži sleherni umik ameriških vojaških enot iz Vietnoma. Ta odločitev je povzročila tako v Ameriki kakor tudi v mednarodni javnosti veliko presenečenje, kajti še malo prej so vodilni ameriški predstavniki napovedali, da se bo umik ameriških enot z Vietnoma nadaljeval. V političnih krogih kljub vsemu upajo, da bo Amerika do konca tega leta umaknila iz Vietnoma kakih 100.000 svojih vojakov.

NEW DELHI. — Na nedavnih predsedniških volitvah v Indiji je bil proti pričakovanju izvoljen neodvisni napredno usmerjeni kandidat, 75-letni nekdanji sindikalni vodja Varahagiri Venkata Giri. Izid volitev je privedel do ostrih nasprotij v vladajoči kongresni stranki, ker je predsednica indijske vlade Indira Gandhi z naprednim krilom stranke podpirala Girija na škodo uradnega strankinega kandidata Sanjiva Reddyja, kateri je užival podporo desničarskih struj v stranki. Ob svoji zapri-segi je novi indijski predsednik zagotovil, da bo delal „za gospodarski razvoj države v korist milijonom ljudi, ki trpe pomanjkanje“.

SAIGON. — Dosedanji predsednik južnovietnamske vlade Tran Van Huong je podal ostavko, nakar je južnovietnamski predsednik Nguyen Van Thieu zahteval, naj novo vlado sestavi general Tran Thien Kiem, ki je zdaj zavzemal položaj podpredsednika vlade. Nadaljnja „militarizacija“ političnega vodstva v Južnem Vietnamu kaže, da saigonski režim še ne misli resno na konec vojne, marveč hoče boje le še zaostri. Politični opazovalci zato poudarjajo, da tudi nova vlada v Saigonu ne more biti „kabinet miru“.

MOSKVA. — Te dni so v Sovjetski zvezi proslavljali 50-letnico sovjetske kinematografije. Ob tej priložnosti so predvajali v več mestih najboljše domače umetniške filme, posvečene glavnim razvojnim točkam igranega, znanstvenega in dokumentarnega filma. Zdj deluje v Sovjetski zvezi 40 filmskih podjetij, ki posnamejo na leto skupno kakih 120 umetniških in več kot 1000 dokumentarnih filmov. Vsaka izmed sovjetskih republik ima svoje filmsko podjetje. Cenijo, da je v Sovjetski zvezi, ki ima 240 milijonov prebivalcev, vsaj 155 tisoč mest za predavanje filmov, to je kinodvoran, šol, inštitutov, klubov in kulturnih domov.

KAIRO. — Združena arabska republika je letos prvič v zadnjih 30 letih ustvarila pozitivno zunanjetrgovinsko bilanco. Vrednost izvoza, ki je bil letos za 25 odstotkov večji od lanskega, je znašala 309 in vrednost uvoza 266 milijonov funtov, tako da je bil zabeležen presežek v višini 43 milijonov egiptovskih funtov. Egiptovski funt je enakovreden z britanskim funtom.

LONDON. — Sredi avgusta je bilo v Britaniji 567.828 brezposelnih, to je največ v tem mesecu po drugi svetovni vojni. Od prejšnjega meseca do avgusta se je število brezposelnih povečalo za 55.739 oseb. V primerjavi s številom vseh uslužbencev je bilo avgusta 2,5 % brezposelnih, julija pa 2,2 odstotka.

BONN. — Napovedi amer. obrambnega ministra Lairda o zmanjšanju vojaških izdatkov in skrčenju vojaških enot so zbudile živahne reakcije zlasti v Zahodni Nemčiji. Bonnu vojaška politika Washingtona očitno ni po volji. Zahodnonemški krogi so odločno proti vsakemu zmanjšanju vojaškega potenciala v Evropi in menijo, da so ameriški varčevalni ukrepi v škodo kontingentov v Evropi in še zlasti v Zahodni Nemčiji. Najnovejša odločitev Washingtona se očitno ne ujema s predvolilnim računom krščansko-demokratske unije, ki namerava na bližnjih volitvah dobivati glasove s pomočjo starega Adenauerjevega recepta — namreč z razglasitvijo, da je v nevarnosti varnost Zahodne Nemčije.

CIUDAD MEXICO. — Orkan „Camille“, ki je bil najhujši, kar jih je kdaj divjalo nad Ameriko, je povzročil ogromno škodo. Samo na ameriški obali Mehškega zaliva je bilo porušenih daleč nad 5000 hiš, več kot 11.000 zgradb pa je bilo hudo poškodovanih. Glede števila človeških žrtev še ni dokončne ugotovitve, vendar navajajo od 200 do 300 žrtev. Nadaljnje žrtve zahtevajo poplave, ki so nastale po divjanju orkana.

OVERI. — Po izjavi uradnega predstavnika sekretariata za informacije je vojna v Nigeriji doslej zahtevala v Biafri že dva milijona človeških žrtev. Kakih 500 tisoč Biafčanov je bilo ubitih v bojih z nigerijskimi četami, poldruhi milijon žrtev pa je bilo zaradi lakote ali napadov letal.

RIM. — Ob koncu tega tedna se bo zahodnonemški zunanji minister Willy Brandt mudil na obisku v Italiji, kjer bo imel razgovore z italijanskim zunanjim ministrom Morom.

Zanimiv pogled v zgodovino

Le malo je velikih razstav v Avstriji, ki dosežejo mednarodno pomembnost. V zadnjem času je zapaziti stremjenje kulturnih krogov, da vsako leto pripravijo vsaj eno večjo, mednarodno razstavo. Pred leti so v Kremnu renovirali star samostan, v katerem so potem v presledku dveh let pokazali dve pomembni razstavi. Prva razstava je bila namenjena romanski umetnosti v Avstriji, druga razstava pa je skušala približati obiskovalcem gotsko umetnost v Avstriji. Preteklo leto so pripravili v Wiener Neustadtu veliko razstavo o Friedrichu III. Letos pa so v Innsbrucku organizirali pregledno razstavo o življenju in ustvarjanju Maximiliana I. (1459—1519). Razstavo so pripravili v arzenalu, ki ga je dal zgraditi ta vladar. Na vseh teh razstavah so prireditelji skušali prikazati interesentom stvaritve teh dob na področju slikarstva, kiparstva in literature.

Maksimilian I. je živel na prelomu iz starega veka v novi vek. Močno je bil še zakoreninjen v starem veku, bil pa je odprti tudi za vse novo. Živel je na stari viteški način. V ospredju njegovega življenja stojita dvorjenje in viteški dvoboj. Maksimilian je zbral okoli sebe večino takratnih pomembnih umetnikov in znanstvenikov ter jim dajal pobude in jih materialno podpiral. Sam se je ukvarjal z vsemi mogočimi vedami. Ker ni imel stalnega vladarskega sedeža, je povaloval iz dežele v deželo. Rad se je zadrževal v Augsburgu, kjer si je izposojal denar pri slavni trgovcih Fuggerjih. Proti koncu življenja je bil tako zadolžen, da je moral prepustiti Fuggerjem rudnike v Schwazu. Prav zaradi njegove zadolžitve ga že smrtno bolnega prebivalci Innsbrucka niso pustili v mesto, da jim ne bi bilo treba nazadnje plačevati njegovih dolgov. Maksimilian I. je umrl na poti na Dunaj v Welsu. Pokopali ga niso v

sijajni grobnici v Innsbrucku, temveč v Wiener Neustadtu.

Razstava „Maximilian I.“ je razdeljena na tri večje dele. Prvi del razstave nazorno prikazuje Maximilianovo politično zadržanje. Podedoval je po svojem očetu Friedrichu III. dežele, za katere se je moral bojevati proti madžarskim vladarjem. S pomočjo ženitvenih in dednih pogodb pa je Maximilian razširil oblast vladarske hiše Habsburžanov čez velike predele Evrope in tudi preko evropskih mej. S prvo ženitvijo si je pridobil Burgund, z drugo pa pravico soodločanja v Italiji. Največ se je Maximilian I. zadrževal na Tirolskem. Na dvoru v Innsbrucku je zbral okoli sebe znanstvenike in umetnike, ki so ovekovečili vladarja kot prijatelja lepih umetnosti in znanosti. Maximilian je dal opisati vse svoje življenje. Na njegovo pobudo so nastale knjige o lovu, ribolovu, o navadah in pravilih na turnirjih, o vrtnarstvu in še o marsičem drugem. Se razume, da predstavljajo te knjige danes neprecenljive vrednosti, s katerimi se ponosa avstrijska nacionalna biblioteka. V rudnikih v Schwazu so v tem času kopali zlato in srebrno rudo ter kovali iz le-teh v Hallu denar, ki je bil cenjen po vsej Evropi. Maximilian I. je podelil grofu Taxisu privileg, da uredi pošto. Grof Taxis je stvar naredil temeljito: pismo je potrebovalo iz Milana v Belgijo samo dva dni.

Ko je geograf Martin Behaim ustvaril leta 1492 v Nürnbergu prvi globus sveta, še ni vedel za Ameriko. Nekaj let pozneje je habsburška vladarska hiša že vladala v Španiji in s tem tudi v Ameriki. Geografi tedaj tudi še niso točno

razločevali nebesnih smeri. Italijo in druge južne evropske dežele so risali približno tam, kjer imamo danes na vseh zemljevidih skandinavske države. Najvažnejša biografija življenja Maximiliana I. pa sta postala Albrecht Dürer in Marx Treitzsaurwein, Maximilianov tajnik. Zanjemu je Maximilian narekoval svoje življenje. Treitzsaurwein je imel nalogo, da narekovo napiše v lepem jeziku. Če vladarju ni ugajala kaka napisana ali naslikana reč, je dal to popraviti.

Znan je „Slavnostni sprevod“, ki je izdelan s pomočjo lesoreza in je brez teksta. Prikazuje osebe, ki so kdajkoli v Maximilianovem življenju igrale kakšno vlogo. Maximilian pa pri tem delu ni bil natančen; vzjel je v ta zmagovalni sprevod tudi osebe, s katerimi gotovo ni imel nobenega opravka. Tako korakajo v tem sprevodu tudi prvi Indijanci. Druga stvaritev, izvedena v lesorezu, so „častna vrata“. Prikazujejo v skrajšani obliki vsebino vseh drugih pomembnih Maximilianovih literarnih del. Najpomembnejši sodelavec tega dela je bil Albrecht Dürer. Avtobiografska

Zaključek v Brežah

Na Petrovi gori v Brežah so zaključili XX. poletne igre. Letošnje poletne igre so prinesle nov rekord obiskovalcev: 20.000 ljudi si je ogledalo skupaj 39 predstav. Samo dve predstavi sta morali zaradi slabega vremena izpasti. Igralci so želi pobvale v domačem in tujem tisku. Letošnja komada sta obiskovalcem dobro ugajala. Poletne igre si je letos ogledalo tudi večje število predstavnikov kulturnega in političnega življenja dežele.

Z letošnjimi poletnimi igrami so zadovoljni tudi sodelavci tega amaterskega odra. Če se spominjamo na preteklo leto, je to vsekakor razumljivo. Lansko leto je namreč poletne igre velikokrat motil dež. Finančnih stroškov preteklo leto niso mogli kriti. Letošnja dobra sezona bo pomagala prizadevnemu ansamblu zopet na boljša finančna tla. Posvečena izbira komadov, dobra inscenacija in odlično podajanje so največ doprinesli k letošnjemu uspehu.

Poletne igre v Brežah imajo že svojo stalno publiko. To je za amaterski oder še posebna odlika in seveda tudi prednost. K obiskovalcem, ki že leta zasledujejo prizadevnost ansambla, pa pridejo še vsako leto novi prijatelji. Poletne igre v Brežah radi obiskujejo tudi letoviščarji. Sedanji ansambel se je razvil iz doslej 800 sodelujočih. Oder na Petrovi gori je moderen in sodobno opremljen.

Zaključek poletnih iger pa za ansambel nikakor ne pomeni konec dela. Vodja ansambla in duša vsega dogajanja na Petrovi gori, prof. Hannes Sandler, že misli in načrtuje za prihodnje leto. Upati je, da bo imel pri izbiri komadov isto srečno roko kot to leto.

dela Maximiliana sta knjigi „Weisskunig“ in „Theuerdank“. Obe deli je narekoval vladar sam. Knjigi vsebujeta tekst in veliko odličnih lesorezov. Pri obeh knjigah je sodelovala cela vrsta umetnikov. „Theuerdank“ pripoveduje o snub-

ljenju Maximiliana I. za Marijo Burgundsko. „Weisskunig“ pa pripoveduje v treh delih o rojstvu, mladosti in vojnah Maximiliana I.

Razstava odlično prikazuje življenje tega tako pomembnega vladarja.

Bled ni samo turistično središče

Da je Bled pomembno turistično središče Gorenjske nobeden ne dvomi. Bolj tiho pa je na Bledu zastran kulturnega življenja. Zdi se, da so na Bledu v preteklih letih bolj mislili na razcvit turizma, kot na kaj drugega. V zadnjem letu pa so z otvoritvijo „Vile Bled“ položili temeljni kamen tudi za blejske kulturne prireditve. Seveda Bled ne bo mogel na kulturnem področju konkurirati z Dubrovnikom, toda neka ojačena kulturna dejavnost je za razvoj vrhunskega turista potrebna. To dejstvo ugotavljajo vse turistične dežele in vsi pomembnejši turistični kraji sveta. Zametek kulturnega življenja na Bledu naj bi bila v prihodnosti „Vila Bled“. Vila Bled je namreč uspešno zastavila delo na področju likovne umetnosti. Na dosedanjih razstavah je bilo povprečje obiskovalcev višje od 3000. Pričakujejo, da bo razstava največ privabila še več obiskovalcev v Vilo Bled. Načrti za grafične in tapiserijske delavnice, za

srečanja grafikov iz vsega sveta, za grafično šolo, veliko grafično zbirko in TV center za snemanje kulturnih filmov, ki jih prevzema Evrovizija, so dozorela in se že uresničujejo. Zdi se pa, da bo samo likovna smer preozka. Potrebno bo, da na Bledu živita še gledališka in glasbena dejavnost. Ideal za Bled predstavlja Dubrovnik. Nočejo pa samo posnemati dubrovniške kulturne dejavnosti. Pogovori o načrtih in možnostih za blejske kulturne prireditve so že dokaj konkretni, udeležujejo se jih ob člani odbora „Vile Bled“ še predstavniki radovljiške občine, blejskega turizma in gostinstva, republike in, kar je posebej zanimivo, tudi gospodarstva. Tudi denarja za razširjene blejske prireditve bodo verjetno prispevali vsak nekaj.

Skrb za razširjeni program prireditev naj bi po dosedanjih načrtih prevzela skupina okrog „Vile Bled“, saj se v tej skupini najdejo najvidnejši slovenski kulturni delavci. Vi-

soka kvaliteta je njihovo vodilo pri oblikovanju in izboru. Razen razstavnih prostorov in likovnih delavnic, ki jih ima „Vila Bled“, bo že vila sama nudila nekaj idealnih prizorišč za koncerte ali gledališke predstave. Oblikovalci programa kulturnih prireditev pa morejo računati tudi s blejsko festivalno dvorano. Kot prizorišči gledaliških predstav pa prideta v poštev še otok in grad. Ljubljanska Drama že razmišlja, katere predstave bi najbolj ustrezale prizorišču in konceptu Bleda.

Z bogatejšim kulturnim življenjem pa bodo privabili na Bled nove goste, ki so se tega lepega kraja na Gorenjskem dosedaj izogibali prav zaradi njegove kulturne zaspanosti. Bogatejša kulturno življenje ne bo samo pridobitev za Bled in njegov ugled. Blejske kulturne prireditve naj bi postale v prihodnjih letih pomembna komponenta celotnega slovenskega kulturnega življenja.

KULTURNE DROBTINE

- V Zagrebu bodo konec meseca novembra slovesno otvorili prenovljeno hrvaško narodno gledališče. Zagrebška opera je eno največjih gledališč Jugoslavije. Popravljalna dela so stala več kot 100 milijonov šilingov.
- V Belgiji praznujejo letos leto Pietra Breughela starejšega. V Bruslju so pripravili veliko razstavo del tega umetnika.
- Markova cerkev v Benetkah je v veliki nevarnosti. Tla pod cerkvijo se udirajo. Cerkev trenutno rešujejo. Močni betonski tlebi naj bi zmanjšali nevarnost razpada.
- Bregenske poletne igre je letos obiskalo 8000 oseb več kot preteklo leto. V prvih tednih poletne igre ni motil dež. Posebno smolo pa so imeli z baletom „Othello“: niti premiere zaradi slabega vremena zadnji teden niso mogli izvesti.
- V Alpachu so otvorili letošnje visokošolske tedne, ki se jih udeležuje 600 stalnih gostov.
- Helene Thimig je sprejela iz rok salzburškega župana Albreda Bäcka zlato odklikovanje mesta Salzburg. Odklikovanje je znana igralka sprejela za velike storitve na področju igralske umetnosti. Helene Thimig varuje tudi zapuščino svojega moža Maxa Reinhardta.
- V Innsbrucku bodo drugo leto od 1. do 6. junija obhajali 300-letnico univerze. Za to izredno slovesnost pripravljajo že nekaj let znanstveno edicijo.
- V Bukarešti so odprli doslej največjo razstavo sodobne likovne umetnosti Romunije. Razstava je posvečena nedavnemu partijskemu kongresu in 25-letnici osvoboditve države. Podobne razstave so pripravili tudi v drugih romunskih mestih.

Otrok v svetu

V Novem Sadu bodo septembra odprli veliko razstavo pod naslovom „Otrok v svetu“. Ta razstava bo prikazala najrazličnejše predmete iz otroškega življenja. Seveda bo velik del posvečen otroškim igračam. Otrokov okolje že vsa leta posebno zanimajo strokovnjake, in ne samo strokovnjake, temveč predvsem starše. Odprli bodo tudi razstavo otroških del, sejem igračk in drugih predmetov, namenjenim najmlajšim, ter imeli več strokovnih posvetovanj in drugih prireditev.

Na natečaj za razstavo otroških risb je prispelo v Novi Sad več kot 60.000 del. Iz teh del bodo izbrali 2000 najbolj uspešnih stvaritev malih mojstrov in jih prikazali na posebni razstavi. Risbe bodo izbrali tako, da bo zastopanih 40 držav. Istočasno pa bodo ob to mednarodno razstavo otroških risb postavili še jugoslovansko razstavo otroških risb. Prikazali bodo tudi, kako otroci doživljajo okolje, v katerem živijo, kaj v njem opažajo, kako doživljajo prostor; istačasno pa bo prikazano, kako odrasli oblikujejo okolje za najmlajše in proizvajajo predmete za otroško igro, učenje in zabavo. Razstava bo edinstvena priložnost za primerjanje rezultatov, ki bo pokazala likovna dela otrok in stvaritve odraslih za otroke.

Posebno pozornost bodo na razstavi postavili prostorom, kjer se po navadi zadržujejo otroci. Od urejenih prostorov za otroke v družini do prostorov za otroke v šolah bodo vse prikazali. Odprli bodo tudi sejem, na katerem bodo domači in tuji razstavljenci po blagovnih skupinah razstavili predmete za otroško higieno, prehrano in šport, dalje knjige, učbenike, šolski pribor, učila, šolsko opremo, pohištvo, igračke, jedilni pribor, obutev, obleko itd.

Ob tej priložnosti bodo izmenjali svoje izkušnje strokovnjaki iz raznih krajev o oblikovanju prostora za otroke in o predmetih, ki so namenjeni otrokom. Likovni vzgojitelji otrok bodo razpravljali o temi „Razvoj opazovanja in prikazovanja prostora“. Poleg tega bodo razpravljali še o vrsti drugih problemov. Tako bodo proučili delo lutkovnih gledališč, proizvajanje literarnega, glasbenega in likovnega ustvarjanja in organizacijo modnih revij za otroke.

Vedno več gimnazijcev

Leta 1962 so v avstrijskem parlamentu razpravljali o reformi šolanja na srednjih šolah. Novi šolski zakoni so omogočili ustanovitev cele vrste novih tipov srednjih šol. Že tedaj so pričakovali, da se bo močno dvignil obisk teh splošno izobraževalnih srednjih šol. Kot je razvidno iz zadnjega poročila centralnega statističnega zavoda, je obiskovalo v preteklem šolskem letu splošno izobraževalne višje šole kar za 42,7% dijakov več kot v šolskem letu 1963-64. V šolskem letu 1967-68 pa se je povzelo odstotek dijakov na splošno izobraževalnih višjih šolah za 7,8 odstotka. Dijakov so našli v tistem letu v Avstriji 120.453.

Iz poročila centralnega statističnega zavoda je razvidno, da je v šolskem letu 1963-64 od 100 mladih ljudi obiskovalo 10 splošno izobraževalne višje šole, v šolskem letu 1967-68 pa se je to povprečje dvignilo na 13. V začetku šolskega leta 1968-69 so sprejeli v prve razrede splošno izobraževalnih višjih šol nekaj nad 20.000 dijakov. S tem se je odstotek ponovno dvignil za 5%. Če ta povprečni prirastek primerjamo s povprečnim prirastkom slovenske gimnazije, vidimo, da procentualni prirastek naše edine šole zaostaja za splošnim avstrijskim prirastkom. Vzrok bo treba verjetno iskati v ustanovitvi velikovške srednje šole in v natrpanosti slovenskih dijaških domov v Celovcu. Podrobno pa bo treba začeti tudi informirati starše o nujni potrebi šolanja na splošno izobraževalnih višjih šolah. Glavna šola danes ne zadostuje več. Zahteve so v poklicih nasplošno višje.

Paralelno z narastkom števila gimnazijcev je naraslo tudi število šolskih prostorov. Od leta 1963 se je ustanovilo 33 novih srednjih šol, število razredov

pa se je v istem obdobju povečalo za 1007 enot. Veliko zanimanje obstoja tudi za večerne izobraževalne šole.

V preteklih letih se je povečal tudi obisk otroških vrtov. V šolskem letu 1967-68 je obiskovalo avstrijske otroke vrtce, javne in privatne, 110.400 otrok. Od sto otrok jih je torej 22 obiskovalo otroški vrtec.

Na Salzburškem bodo v začetku novega šolskega leta začeli z zanimivim eksperimentom. Poskus bodo izvedli na Gospodarsko znanstveni državni realni gimnaziji za dekleta v Salzburgu, velja pa „srednji šoli“ oziroma nižji stopnji gimnazij. S pomočjo prvega eksperimenta želijo ugotoviti smisel ali nesmisel sprejemnih izpitov. V ta namen bodo ustanovili dva prva razreda. V enem bodo sedele učence, ki so napravile sprejemni izpit z dobrim uspehom, v drugi razred pa bodo dali dekleta, ki pri sprejemnem izpitu niso bila ravno dobra. Ob koncu leta bodo primerjali uspehe obeh razredov, ki jih bodo proučili potem tudi v realizaciji z ljudsko šolo. V teh razredih bodo tudi posebno opozarjali na možnosti študija v različnih vrstah splošno izobraževalnih višjih šol. S tem hočejo ugotoviti, koliko dijakinji bo po intenzivnem obveščanju prestopilo v druge vrste šol.

V drugem eksperimentu bodo primerjali dosežke dveh tretjih razredov. Eden teh razredov bo gimnazijski, drugi razred bodo izbrali na eni izmed glavnih šol. V začetku bodo glavnošolski razred poučevali učitelji glavne šole, pozneje pa bodo pouk razreda prevzeli profesorji. Primerjali bodo zopet uspehe obeh razredov, in možnosti uvedbe enotne šole.

Podobne eksperimente bodo v šolskem letu 1970-71 začeli tudi v drugih zveznih deželah.

Visok jubilej Jurija M. Trunka

V San Franciscu v Kaliforniji bo 1. septembra obhajal svoj stoti rojstni dan naš rojak Jurij M. Trunka.

Jubilant se je rodil v Bačah ob Baškem jezeru, šolal pa se je v Ločah, Beljaku in Celovcu. Po opravljeni gimnaziji je vstopil v celovško semenišče in leta 1895 je bil posvečen v duhovnika. Na svoji duhovniški poti je deloval po mnogih farah na Koroškem. Kot zavednega Slovencega so ga nemškutariji vedno spet zatoževali pri škofijskem ordinariatu, kjer so poslušali pritožbe šovinistov in pošiljali Jurija M. Trunka iz kraja v kraj. Že na njegovem prvem službenem mestu je prišel zaradi svoje-ega slovenskega stališča navzkriž s predstojniki. Dne 1. novembra 1896 je postal Jurij M. Trunka oskrbnik fare v Kazazah. Kmalu zatem je bil poslan na Višarje in nato v Smihel pri Pliberku, nakar se je zopet vrnil v Kazaze in bil imenovan za župnika te fare. 1904 pa je bil premeščen v Beljak. Povsod, kjer je župnikoval, je Jurij M. Trunka organiziral Slovence tako na prosvetnem kot tudi na političnem polju.

Ko se je začela prva svetovna vojna, je bil osumljen, da deluje s sovražnikom. Zaprl so ga v Beljaku. Ko se je izkazala njegova nedolžnost, je bil izpuščen iz zapora, toda na željo posvetnih oblasti ga je škofijski ordinariat premestil na Jezersko. Leta 1916 je dobil v oskrbo faro Borovlje. Kot povsod je tudi v Borovljah Trunka začel kulturno in politično delovati.

Po razpadu Avstro-Ogrske je zastopal Jurij M. Trunka interese koroških Slovencev na mirovnih pogajanjih v Parizu. Po plebiscitu so Trunka preganjali. Zgubil je faro Borovlje in se je podal v svojo rojstno vas. Toda tudi tu ni našel miru. Heimatdienstovski „domovinski svet“ v Ločah in Borovljah so zahtevali takojšnje odstranitev Trunka iz Koroške. Iz rojstne vasi Bače se je Trunka podal 1920 v Celovec, kjer je začel zopet politično delovati. Zlasti je nastopil proti temu, da bi se koroški Slovenci vključili v nemško krščansko socialno stranko, kot so to hoteli Trunkovi predstojniki. Obveljalo je Trunkovo načelo: Slovenci se morajo samostojno politično organizirati, sami sebe zastopati, sami zahtevati svoje pravice ter pričeti s političnim delom. Celovec naj tudi v bodoče ostane središče. Poživiti je treba vse slovenske prosvetne organizacije, zajeti je treba vse slovenske zadruge in ustanoviti gospodarsko centralo v Celovcu.

Nasprotnikom koroških Slovencev je bilo Trunkovo delo trn v peti. Trunka je moral zapustiti Koroško. Najprej so ga nasprotniki oropali eksistence, toda to jim ni zadostovalo; oropati so ga morali še domovine. Dne 20. junija 1921 se je z beljaškega kolodvora Jurij M. Trunka podal v Ameriko, kamor je dospel 20. avgusta 1921. Najprej je v Ameriki župnikoval v ruski župniji v Berwicku v Severni Dakoti. Avgusta leta 1924 pa mu je škof J. Henry Tihen poveril slovensko župnijo v Leadville, Colorado. Celih 22 let je Jurij M. Trunka deloval v tej župniji. V tem času je objavljal v slovenskih ameriških časopisih razne članke. Spisal pa je tudi „Spomine“ na svoja leta na Koroškem. Te spomine je založila Mohorjeva družba v Celju. Trunka še zdaj objavlja v clevelandskem časopisu Amerikanski Slovenec pod rubriko „Pisano polje“. Od leta 1946 naprej živi Jurij M. Trunka kot gost in duhovni pomočnik župnika Vitala Voduška v San Franciscu.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu je na svojem obnem zboru konec marca sprejela sklep o podelitvi „Drabosnjakovega priznanja“ Juriju M. Trunku. Jubilant je tudi vsa leta naročen na Slovenski vestnik.

Našemu rojaku Juriju M. Trunku čestitamo k visokemu jubileju z najboljšimi in iskrenimi željami!

Lutkarji v Bilčovsu

Zadnje nedeljo smo imeli priložnost, na našem društvenem odru pri Miklavžu videti igro „Težave Peteršiljkove mame“, ki jo je priredil „Lutkovni oder“. To so podjelni in agilni fantje in dekleta, dijaki naše slovenske gimnazije, ki so čas letošnjih počitnic izkoristili za to, da so se odločili za priučenje in predvajanje lutkovnih iger in sedaj po naših društvih že prirejajo za naše najmlajše lepo in poučno igro „Težave Peteršiljkove mame“. Nastop pri nas je bil že osmi v sklopu teh prireditvev.

Bilo je to nedeljo jako slabo vreme, vendar se je prireditve udeležilo blizu 100 otrok in tudi precej staršev in drugih gledalcev. Pričetek predstave je bil ob 14.00 uri. V imenu prosvetnega društva Bilke je igravce „Lutkovnega odra“ in njih vodjo, prof. Janka Messnerja, v zastopstvu zadržanega predsednika Petra Sitrta pozdravil Janko Ogris st. ter poudaril, da je to za nas čisto nov način širjenja prosvete že med otroci predšolske dobe.

Nov vodja kulturnega oddelka

Deželni glavar Sima je 20. avgusta sprejel dr. Güntherja Mittergradneggerja in mu predal dekret o prevzemu v deželno službo. Ističasno je bil Mittergradnegger imenovan za višjega vladnega svetnika. Dr. Mittergradnegger bo drugo leto prevzel vodstvo deželnega kulturnega oddelka. Deželni glavar se je z Mittergradneggerjem pogovarjal o kulturnem konceptu dežele in o ciljih kulturne dejavnosti v bo-

S pričetkom predstave so bili otroci takoj pritegnjeni k sodelovanju in je bilo zelo veselo poslušati, kako so navdušeno spremljali cel potek igre in podpirali z močnimi medklci dobrega in pošlene-ga Pavliho, obratno pa so obsojali dejanje skopuškega Naceta Dolžana, kateri je brezobzirno in neumljeno terjal od stare matere, da mu plača dolg. Lepo je to vzgojno sredstvo in vsi navzoči so bili mneja, da je, kdor je to zamisel privedel do resnične izpeljave, storil res nekaj dobrega in pametnega. Žal, da se ta zamisel ni uresničila že pred leti, kajti mnogo dobrega se je s tem zamudilo.

Vsem prirediteljem in njih vodji, prof. Janku Messnerju, se prav iskreno zahvaljujemo za njih idealizem, požrtvovalnost in trud ter jim ključemo: Prvi uspehi naj vas podžgejo, da započeto delo nadaljujete in vložite moči v delo za narod, za ohranitev našega materinega jezika.

Študijski dnevi v Dragi

Letos bodo študijski dnevi slovenskih izobražencev v Dragi v soboto 30. in v nedeljo 31. avgusta.

Na programu so predavanja iz novejšje slovenske zgodovine in narodno politične poti. Predavali bodo ugledni znanstveniki ljubljanske univerze kot dr. Fran Zwitter, pisatelji in publicisti kot dr. Boris Pahor, predstavniki s Koroške in Goriške.

V soboto se prične predavanje ob 17. uri, v nedeljo pa dopoldne ob 9.30 in popoldne ob 15.30. Po predavanjih bo diskusija.

Društvo slovenskih izobražencev vablja na študijske dni vse slovenske izobražence.

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu

Cirkus **KRONE** navdušuje

Kot smo že poročali, gostuje na Koroškem znani cirkus Krone. To je eden največjih cirkusov sveta. Po Avstriji potuje že nekaj mesecev in povsod je staro in mlado navdušeno nad izvrstnim programom pri katerem sodeluje 400 ljudi in 400 živali. Po velikih uspehih na Dunaju in v Gradcu je bilo pričakovati, da bo program cirkusa ugajal tudi na Koroškem. In res je tako. V Spittalu ob Dravi je cirkus že zaključil gostovanje in navdušil obiskovalce. Iz Spittala ob Dravi se je cirkus preselil v

Beljak. Seveda si je že prihod cirkusa v Beljak ogledalo mnogo prebivalcev tega mesta, kajti slone, ki nastopajo pri posebni programski točki, vodijo vselej skozi mesto, saj propaganda nikoli ne more škodovati.

Program cirkusa obsega nastope pogumnih artistov, atletov in — kar pri nobenem cirkusu ne sme manjkati — nastop klovnov; brez klovnov ni nobenega cirkusa na svetu. Velik šotor cirkusa sprejme pod svoje okrilje precejšnje število ljudi, tako da si bo tudi na Koroškem predstave mogoč ogledati vsak, kdor bo le hotel.

V Celovcu bo cirkus gostoval od 2. do 8. septembra. Po gostovanju na Koroškem pa se bo cirkus Krone podal na Salzburško.

Kmetijska zbornica na pliberškem sejmu

Kmetijska zbornica bo med pliberškim sejmom na travniku priredila v dneh od 30. 8. do 1. 9. 1969 na sejmišču v Pliberku poučno razstavo z naslovom „Organizirana svinjereja“. Ta razstava, ki bo obsegala okoli 100 živali, bo prikazovala uspehe tako imenovane pogodbene proizvodnje, ki predstavlja novo obliko spravljanja pridelkov (v tem primeru pitalnih svinj) na trg. Zanimivosti bodo na razstavi dobili tudi potrebne nasvete in pojasnila.

Pozdrav Strunjanu

Tudi letos sem bil kot koroški partizanski invalid povabljen na slovensko obalo sinjega Jadrana. Prelepi Strunjan mi je tako prišel k srcu, da moram povedati nekaj besed — v zahvalo invalidski komisiji pri Zvezi koroških partizanov, ki skrbi, da smo tudi partizanski invalidi iz Koroške deležni oddiha v Invalidskem zdravstvenem rekreacijskem centru Strunjan, v zahvalo Invalidski upravi v Ljubljani in ne nazadnje v zahvalo tudi upravi omenjenega invalidskega okrevališča v Strunjanu, katerega upravnik je naš borec in prijatelj, invalid Ivan Krvavčič.

Iz vse Slovenije, pa tudi iz južnih predelov Jugoslavije in iz zamejstva se v Strunjanu srečajo stari in mlajši tovariši in prijatelji. Bivanje na tej izredno moderni obali s prelepo plažo ter dobro in izdatno hrano v invalidskem domu je nadvse prijetno. V strunjanskem zalivu mrgoli od sonca ožganih teles vsakovrstnih invalidov. In čeprav je ta brez noge in drugi brez roke, invalidi se veselijo plavanja ter uživajo sonce. Ob večernih urah pa, predvsem ko je cviček že razvezal jezike, pa prihajajo na dan spomini iz pretekle narodnoosvobodilne borbe slovenskega naroda in čutiš iz vsakega ponos, da je kot partizan žrtvoval svoje zdravje za svobodo in mir.

Želim vsem invalidom, s katerimi sem se spoznal in smo na sončni jadranski obali v Strunjanu postali prijatelji, da bi se še večkrat srečali, da bi ostali do prihodnjega srečanja zdravi in srečni!

Lep pozdrav iz Celovca in Borovelj

vaš Franci Kropivnik

Umrla dva šolnika

Koroška je v preteklih dneh zgubila dva zaslužna šolnika.

V Borovljah je v 71. letu starosti umrl vladni svetnik okrajni nadzornik Lovrenc Just. Rodil se je leta 1898 kot sin uglednega boroveljskega puškarja. Šolal se je na učiteljski v Celovcu, kjer je napravil tudi izpit iz slovenščine. Služboval je na raznih ljudskih šolah na Koroškem. Napravil je tudi glavnošolske izpite in bil nastavljen na boroveljski glavni šoli. Za časa nazizma je prišel navzkriž z oblastjo. Zaradi slovenskega govorjenja, predvsem pa zaradi slovenskega petja so ga najprej premestili v Wolfsberg. Toda to nasilnežem ni zadostovalo. Lovrenc Just je moral v Dachau, kjer se je srečal s poznijim deželnim glavarjem Ferdinandom Wedenigom. Po devetih mesecih koncentracijskega taborišča se je konec druge svetovne vojne vrnil na Koroško in bil poklican še isto leto v deželni šolski svet. Najprej je bil šolski nadzornik beljaškega okraja.

Leta 1946 je postal Lovrenc Just nadzornik za dvojezične šole in referent za to šolstvo. To službo je upravljal do svoje upokojitve leta 1963. Bil je prvi vodja takrat še nepopolno organiziranega manjšinskega šolskega oddelka. Njegova največja zasluga je, da je po zlomu nacizma rešil personalno vprašanje za dvojezične šole. Učiteljev, ki so imeli tudi potrebne izpite za dvojezične šole, je bilo zelo malo. Delo je bilo težavno. Začel je z raznimi tečajji za učitelje, ki so hoteli napraviti potrebne dodatne izpite. Tudi sam se je posvetil učiteljskemu naraščanju; začel je poučevati slovenščino na učiteljski. Bil je tudi organizator posebnih tečajev za učitelje dvojezičnih šol v okviru pedagoških tednov. Personalno stanje se je s časom izboljšalo. Zaradi svojega prizadevanja pa je naletel tudi na odpor pri nekaterih učiteljih in drugih. Lovrenc Just je izdal tudi učbenik „Naš dom“, ki je izšel v dveh izdajah in je še danes v uporabi.

Justa je odlikovala v njegovem življenju posebno družabnost. Bil je priljubljen pri poklicnih kolegih in pri drugih ljudeh. Rad je prepeval slovenske pesmi. Svoja zadnja leta je preživel v Borovljah. Njegovega pogreba so se udeležili tudi zastopniki političnih in šolskih oblasti.

Pretekli petek je v bolnici v Brežah umrl za posledicami prometne nesreče vodja šolskega oddelka pri koroški deželni vladi dvorni svetnik Erich Machne. Dvorni svetnik Machne je absolviral leta 1923 celovško učiteljsko. Poučeval je na raznih ljudskih in glavnih šolah na Koroškem. Že zgodaj je za-

čel delovati pri interesnem zastopstvu učiteljev. Posebno so ga zanimali problemi delovnega in plačilnega prava svojega poklica. Zaradi njegovih sposobnosti so Machneja poklicali v šolsko upravo. Svoje delo pri šolskem oddelku je opravljal skrbno. Zastopal je Koroško tudi v raznih zveznih šolskih forumih.

Kratke vesti

BELJAK. — Blizu Beljaka je doslej še neznan morilec zabodel Anno Orasch, ki se je peljala s kolesom na delo. Žrtev je našel naslednji dan sin, ki je skupno z varnostnimi organi iskal mater, v nekem koruznem polju. Ko so še raziskovali v Beljaku umor Anne Orasch je na svojem stanovanju v trenutni duhovni zmedi umorila L. Creitschner svojega vnuka Andreja. L. Creitschner je nato napravila samomor.

CELOVEC. — Pri prometni nesreči v Celovcu je tovornjak smrtno ranil kolesarja. Identitete kolesarja še niso ugotovili, ker pri sebi ni imel nobene izkaznice. Smrtno onesrečeni je star okoli 20 let.

BELJAK. — Blizu Beljaka so trije mladi moški napadli dve letoviščarki. Eni izmed mladih deklet je uspelo zbežati in poklicati pomoč.

BRNCA. — Neznani roparji so vdrli na Brnci v poštni urad in nasilno odprli tresor. Dobili so v roke denarja in znak v vrednosti nekaj čez 7500 šilingov. Šele pred kratkim so neznani vlomilci na Brnci vdrli v prostore firme Geissler in Pehr. Pri tem vlom jim je padlo v roke okoli 70.000 šilingov.

PODGRAD. — Svojo ločeno ženo napadel in hudo ranil je v Spodnjem Podgradu Adolf Grässl. Že večkrat ji je grozil, da jo bo umoril. Adolf Grässl se je v Celovcu sam javil policiji.

URADNE URE

Meseca septembra bo imela pokojninska zavarovalnica za delavce svoje uradne dneve v naslednjih krajih:

- 2. 9. Šmohor, Mestna hiša
- 3. 9. Breže, Wiener Straße 103
- 9. 9. Beljak, Kaiser-Josef-Platz 1
- 10. 9. Spittal ob Dravi, Lutherstraße 4
- 16. 9. St. Vid ob Glini, Friesacher Straße 1
- 17. 9. Wolfsberg, Weiherplatz
- 23. 9. Beljak, Kaiser-Josef-Platz 1

Uradni čas povsod od 8.00 do 12.00 ure.

KOLENDAR

- Petek, 29. avgust Obgl. Jan. K.
- Sobota, 30. avgust Roza
- Nedelja, 31. avgust Rajmund
- Ponedeljek, 1. september Egidij
- Torek, 2. september Štefan
- Sreda, 3. september Doroteja
- Četrtek, 4. september Rozalija

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec - Borovlje.

»JUENA« - novo gostišče v osrčju Podjune

Pred nedavnim sta v Čepičah pri Globasnici, v osrčju Podjune in v bližini starega rimskega mesta JUENE, odprla Alojz in Lenka Gregorič novo gostišče in penzion z imenom „JUENA“.

Alojz Gregorič izhaja iz Globasnice. Njegov ded je bil dolgoletni slovenski župan v Globasnici, njegov stric Jožef Gregorič pa požrtvovalen prosvetni delavec pri domačem slovenskem prosvetnem društvu. Alojz Gregorič je zastopnik Slovenske stranke v Globasnici. Gre mu posebna zasluga, da zdaj blagovna zadruga tako uspešno deluje. Najprej se je trudil, da bi pomagal drugim, in tako je njegova velika skrb veljala ustanovitvi vaške hladilne naprave v Mali vasi pri Globasnici. S prav tako veliko vne- mo sodeluje v prosvetnem društvu; vsa leta je bil režiser igralske skupine.

Njegova velika želja je bila, da bi v ob-

čini razširili gostinske zmogljivosti. In tako je kljub številnim težavam in ob velikih naporih postavil zelo moderno urejeno restavracijo „JUENA“ z avtomatičnim kegljiščem in tujskimi sobami — v korist turizmu in gospodarstvu. Velika opora pri tem obširnem delovanju, tako na gospodarskem kakor tudi na narodno-političnem in kulturnem področju, mu je žena Lenka, ki je bila vselej njegova desna roka.

Tako sta s skupnimi napori postavila sodobno opremljeno restavracijo „JUENA“, ki naj bi nudila razvedrilo in prjetno razpoloženje vsem, posebno slovenskim rojakom iz Podjune, iz vse južne Koroške in iz vseh slovenskih krajev. Novo gostišče krasi dvojezični napis in tako bi bila Alojz in Lenka Gregorič tudi v tem oziru lahko zgled drugim podjetnikom in obrtnikom na našem ozemlju.

Vabimo vse slovenske rojake, da se pri svojih vožnjah skozi Podjuno ustavijo pod goro sv. Heme, kjer je stalo pred več kot tisoč leti rimsko mesto JUENA, po katerem se imenuje tudi Podjuna. Ustavijo naj se pri gostišču „JUENA“, kjer jim bosta Alojz in Lenka Gregorič gostoljubno in v prijetni domačnosti postregla z dobrimi jedili in izbranimi pijačami.

Vse priznanje pa velja tudi podjetjem, ki so okusno zgradila in opremlila novo gostišče „JUENA“.

Gradbena dela:

Stavbenik

Franz Gomernig

Gradbeno podjetje za izvajanje visokih, talnih in železobetonskih gradenj
KÜHNSDORF - SINČA VAS, tel. (0-42-32) 80-85

Kmečka gospodarska zadruga

GLOBALNICA
registrirana zadruga
z omejenim jamstvom

Auch hier:

Steppdecken und Polstermöbelfabrik

Ferdinand Stefitz
BLEIBURG

Ausführung der Tischlerarbeiten durch die bekannte

TISCHLEREI

Georg Burjak

KLEINDORF BEI GLOBASNITZ

Auch hier die Qualitätsweine u. Liköre von der Likörfabrik und Weinkellerei Melnitz

Inh. M. O. Glawar

BLEIBURG

Tudi tukaj kuhinjska oprema

Miklau - Ferch

Peči in štedilniki

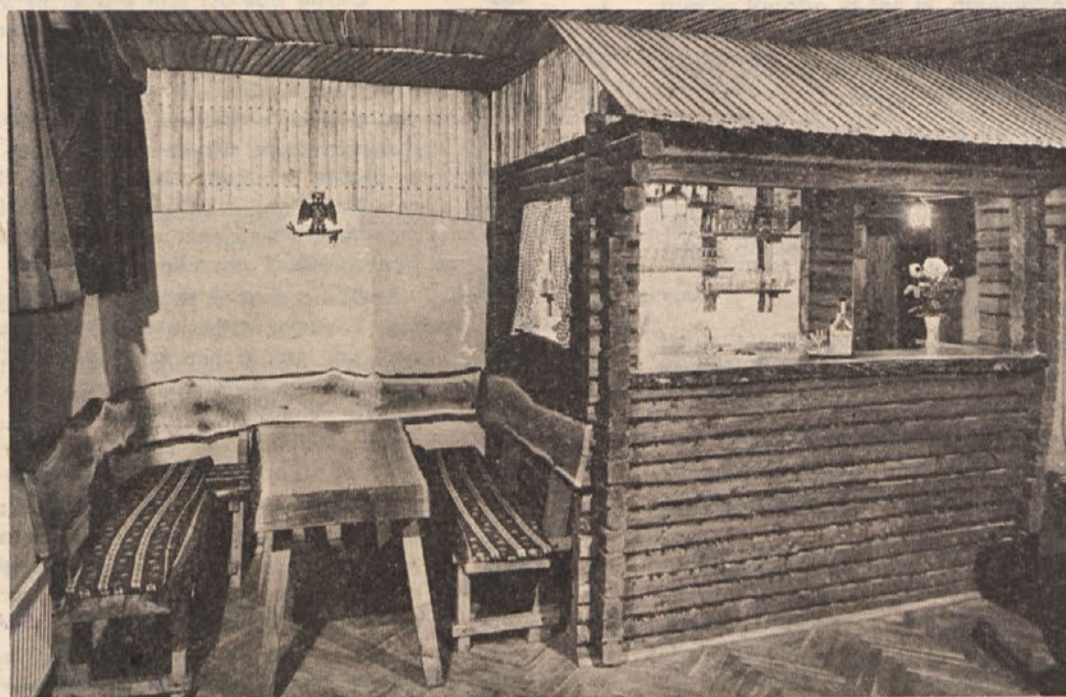
Klagenfurt - Celovec
Ecke Domgasse-8.-Mai-Strasse

Tudi v tej restavraciji kvalitetna vina od

MUSTERWEINGUT

Sepp Höld

KLAGENFURT (Kreuzberg/teich)
Telefon (0-42-22) 85-8-88

Originalno urejen bar v kletnem prostoru

(Foto Mostegl)

Del pohištva je dobavila znana domača tvrdka

lastnik: HANZEJ KOVAČIČ
VILLACH — BELJAK

Polaganje talnih oblog od domače tvrdke

Rudolf Sekoll

EBERNDORF — DOBRLA VAS
Völkermarkter Straße 11

- Oprema prostorov
- PVC talne obloge
- karnise
- zavese
- oknice

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opazanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zveneč jutranji pozdrav — 9.00 šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo — 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po željah — 18.15 Odmev časa — 18.45 Sport — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda.

Sobota, 30. 8.: 5.05 Pihalna godba — 5.33 Ljudske viže — 5.43 Pisane jutranje melodije — 7.55 Naš hišni vrt — 8.20 Obzornik za ženo — 11.00 Naša lepa domovina — 13.30 Glasba po kosilu — 14.00 Zabavni

koncert — 14.30 Dobrodošli na Koroškem — 15.30 Koncert želja — 18.00 Vaš konjiček — 18.40 Koroški profili — 19.40 Melodija in ritem — 20.10 Sonata za starejšo zakonsko dvojico — 21.00 Zveneča Avstrija 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 31. 8.: 6.35 Vesel jutranji pozdrav — 7.35 Vožnja v modro — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Veselo nedeljsko jutro — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.05 Za avtomobiliste — 13.10 Ogleдалo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert želja — 16.00 Otroška ura — 16.30 Življenje in delo bratov Schrammel — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Majhen večerni koncert — 18.30 Pogovor o umetnosti — 18.45 Pridite in zapojte — 19.00 Nedeljski sport — 19.30 Deželni razgled — 20.10 Veselo v besedi in glasbi — 21.30 „Velika ničla“, James-Bondova paradija.

Dachdecker- u. Spenglerarbeiten

Fleischmann & Petschnig
Dachdeckungs-GmbH. & Co. KG
ETERNA-VERTRIEB
9020 KLAGENFURT
Rosentaler Straße 87, Tel. 82-3-41

Mizarska dela:

Stavbeni in pohištveni mizar

Franz Tratter

Steinberg — Kamenska gora
9122 St. Kanzian — Škocijan

Auch hier Vorhänge von

PH. HAAS

Teppiche, Vorhänge, Dekor-, Möbelstoffe,
Bodenbeläge, Tapeten, Bett-Frotteewaren
8010 GRAZ, Herrngasse
Tel. (0-31-22) 92-3-04 oder 82-1-55

Tudi tu točijo znane brezalkoholne pijače iz podjetja

Bernhard Piuk

Bluna - Africola
KÜHNSDORF - SINČA VAS 128
Telefon (0-42-35) 80-34

Trgovina — restavracija

Smrečnik

Šoštar
GLOBALNICA

Verglasung: Glaserei

SPRANGER & Co.

KLAGENFURT
Geyerschütt 3 - Priesterhausgasse 12

Mizarski izdelki — Keglišče — Restavracija — Kopališče

ŠTEFAN MLEČNIK
KOŽENTAVRA, telefon (0-42-27) 279

SHELL ČRPALKA

Vse sanitarne naprave ter centralno kurjavo je napravila domača tvrdka

ŠTEFAN GREGORIČ

GLOBALNICA 66, tel. (0-42-36) 23, 105

1. september je vsekakor ena najbolj tragičnih obletnic v zgodovini našega stoletja. Tega dne pred 30 leti je Hitler napadel Poljsko. Dva dni kasneje sta vstopili v vojno tudi Anglija in Francija. Druga svetovna vojna se je začela.

Objavljamo spomine tedanjega francoskega zunanjega ministra Georgesa Bonneta. V tem svojem sestavku Bonnet opisuje usodno razdobje dveh dni od nemškega napada na Poljsko pa do vstopa Anglije in Francije v vojno. Pripoveduje o mrzlični diplomatski dejavnosti in s tem posreduje tisto, kar je običajno v najodločilnejših trenutkih skrito pred javnostjo.

Ti spomini zunanjega ministra Bonneta pa niso zanimivi zgolj zaradi opisovanja diplomatske dejavnosti pred velikim mednarodnim spopadom, ampak tudi zaradi tega, ker v njih iz prve roke zvemo o vsem usodnem obojstvu zaveznikov, da bi ostro nastopili proti Hitlerju. Tudi v trenutku, ko je bilo že popolnoma jasno, da je Hitler agresor in da je vojna z njim neizbežna, sta skušali britanska in francoska vlada še vedno reševati zadevo z nekakimi kompromisi. Bili so pripravljeni na pogojanja, popuščanja, in se mrzlično oklepali možnosti konference, ki jo je dan pred napadom Nemčije na Poljsko predlagal Mussolinijev zunanji minister Ciano, čeprav je bilo vsem jasno, da je konferenca le pretveza, s katero je Hitler z Mussolinijevim posredovanjem pridobil čas. In tako sta dali zaveznici Hitlerju 48 dragocenih ur časa. V tem času je že strl poljski odpor ter brez strahu sprejel vojno s Francijo in Anglijo.

To obojstvo, ki precej jasno izzveni iz Bonnetovih spominov, pa je bilo le zadnje v dolgi vrsti obojstev, popuščanj in nerazumljive zaupljivosti, zaradi katerih je Hitlerju tudi uspelo priti do take moči.

1. september. Zbudil me je telefon. Suh glas je govoril:

„Hitlerjeva armada je ob štirih zjutraj prekorajčila poljsko mejo, ekskadrilje nemških bombnikov skušajo s stalnimi napadi uničiti letališča in prometne vozle. To je vse, kar vem.“

Vest mi je sporočil direktor agencije Havas. Nisem verjel, moral je ponoviti. Enako tudi ministrski predsednik Daladier. Misel, da je vojna neizbežna, nas je sicer obsedala že tedne in tedne, toda sedaj je bila tu in nismo mogli verjeti.

In tedaj sem spoznal, da je ta sunkoviti in nepopravljivi prehod iz miru v vojno, na katerega smo bili pripravljani, ki smo ga čakali vsak trenutek, enako boleč in tragičen kot prehod iz življenja v smrt pri kaki dragi osebi, celo če se zavedamo, da je obsojena na smrt.

Z Daladierom sva se sešla v ministrstvu. Ministrska seja, na kateri bi določili mobilizacijo, naj bi bila nemudoma. Sklicanje parlamenta, ki naj bi odobril ultimatum Nemčiji, pa naj bi tudi takoj sledilo.

Predlagal sem Daladieru, da bi v dogovoru z Londonom takoj poslali v Rim odgovor na italijanski predlog o sklicanju mednarodne konference.

Naš ambasador iz Varšave je medtem posredoval uradno obvestilo o nemški agresiji. Ob devetih je storil isto tudi poljski ambasador v Parizu Lukaszewicz. Zagotovil sem mu, da bo splošna mobilizacija dekretirana še danes. Nasprotno pa nam ustava prepoveduje, da bi izvršili kakršnokoli sovražno dejanje proti Nemčiji, ali pa da bi ji postavili ultimatum, preden to ne izglasuje parlament. Ta se bo sestal šele jutri dopoldne, zakaj večina poslancev je na počitnicah.

Potem so se vrstili telefonski pogovori skozi ves dan.

Vlada se je sestala ob 10.30. Bili smo mirni, pobiti. Daladier je predlagal, da bi takoj razglasili splošno mobilizacijo in da zahtevamo jutri od parlamenta potrdilo vojnih kreditov ter pravico, da lahko začnemo s sovražnostmi proti Nemčiji.

Poročal sem o jutranjih razgovorih. Tedaj je prišlo sporočilo angleškega ambasadorja v Rimu. Le-ta je obiskal Mussolinijevega zunanjega ministra Ciano, ki mu je izjavil: „Karkoli se zgodi, Italija ne bo dvignila orožja na Anglijo ali Francijo.“ Novica je vzbudila veliko pozornost v kabinetu.

Zapustil sem sejo in takoj zahteval Rim. Ob 11.50 sem sam narekoval našemu ambasadorju v Rimu noto, s katero naša vlada sprejema italijanski predlog o mednarodni konferenci.

Ambasador je takoj sporočil noto Ciano, ki je izjavil, da mu zelo laska odgovor ter dodal, da ne ve, če bo lahko poslal italijanski predlog tudi Hitlerju. Zakaj konferenca je bila sprva mišljena le kot sestanek Italije, Francije in Anglije, nikakor pa ne Nemčije in Poljske, kakor smo mi kasneje zahtevali.

Potem je spet zapel telefon.

Ob 13. uri: Ambasador iz Bukarešte nam posreduje podatke o bombardiranju Varšave in Krakova.

Ob 15. uri: Ambasador iz Rima pošilja odgovor italijanskega zunanjega ministra: Italija sprejme našo zahtevo, da konferenci prisostvuje tudi Poljska. Prosi

1. september pred 30. leti:

Tako se je začela druga svetovna vojna

nas, naj vztrajamo v Varšavi, da poljska vlada sprejme vabilo. Povabili bodo tudi Hitlerja.

Takoj ko sem zvedel za italijanski odgovor, sem zahteval zvezo z Varšavo in Bukarešto.

Ob 16. uri sem dobil zvezo z ambasadorjem v Varšavi. Prosil sem ga, naj obvesti zunanjega ministra o italijanskem povabilu. Zagotovi naj mu tudi, da konference ne bo, če se Poljska z njo ne strinja.

Ob 16.05 sem govoril z ambasado v Bukarešti. Ker je bila zveza z Varšavo slaba, sem še tu ponovil vse, in zahteval, naj od tam kličejo Varšavo. Skušajo naj čimprej dobiti poljski odgovor.

Ob 16.35 sem znova poizkusil dobiti Varšavo. Hotel sem vedeti, kdaj bomo dobili poljski odgovor. Toda zveze ni bilo.

Ob 16.50 sem še enkrat klical ambasadorja v Rimu, da bi ga obvestil, da smo posredovali Poljakom vabilo in poudaril pomembnost sestanka.

Vložili smo vse, da bi le prišlo do konference. Toda istočasno smo se zavedali, da je Hitler napravil s svojo invazijo na Poljsko vso zadevo precej negotovo. Zakaj ta agresija je primorala Francijo in Anglijo, da izpolnita svoje obveznosti iz zavezništva s Poljsko.

Odločili smo se, da opozorimo Hitlerja z noto, ki jo bodo izročili naši ambasadorji proti večeru. Angleška vlada je celo svetovala, da v tej noti zahtevamo od Hitlerja, naj v kratkem času umakne svoje čete iz pokrajin, ki jih je že okupiral. Pripomnili smo, da bi v tem primeru šlo za ultimatum, ki ga pa ne moremo izreči brez privoljenja parlamenta.

Okrog 17. ure mi je telefoniral lord Halifax (takratni britanski zunanji minister - op. ured.). Bil je mnenja, da bi naši ambasadorji zahtevali potne liste še isti dan. Prosil sem ga, naj počaka na glasovanje parlamenta, preden pretrgamo stike z Nemčijo. Privolil je. Naša ambasadorja bosta izročila zvečer Ribbentropu (nacistični zunanji minister - op. ured.) le oster protest in sporočilo, da bomo izvedli splošno mobilizacijo.

Tako je Hitler vedel, da ga bo njegova agresija na Poljsko pripeljala čez nekaj ur v vojno s Francijo in Anglijo. Temu bi se lahko izognil le, če bi sprejel vabilo na konferenco.

Zvečer sta ambasadorja izročila noti. Razgovor je bil kratek in brez incidentov. Ribbentrop je seveda zanikal kakršnokoli agresijo na Poljsko. Obljubil je, da bo obvestil o naših notah Führerja in da nam bo takoj posredoval odgovor.

Okrog polnoči sem sprejel brzovjav, ki me je obvestil o tem razgovoru z Ribbentropom. Še ena noč brez spanja. Po pariških ulicah so beli lepaki objavljali splošno mobilizacijo. Ponavljamo kot 1914. leta: Mobilizacija še ne pomeni vojne.“

2. septembra sem se že zgodaj zjutraj sestal z ministrskim predsednikom. Govorila sva o vojaškem in diplomatskem stanju, ki se čez noč ni nič izpremenilo. Nobenih novic v zvezi z italijansko konferenco. Francoski parlament se bo sestal popoldne in neposredno po zaključku debate bo izročen Nemčiji ultimatum. Vprašal sem Daladiera, s katerim datumom bi se iztekel. Povedal mi je, da je generalštab mnenja, da s sovražnostmi proti Nemčiji ne more začeti pred deveto uro zvečer v ponedeljek. Francoska armada bo pripravljena šele takrat.

Okrog desetih je prišel v zunanje ministrstvo poljski ambasador. Bil je razburjen. Z nestrpnostjo je čakal francosko intervencijo in vprašal me je, če je bil v naši noti kak datum za odgovor. Odgovoril sem mu, da ne moremo določevati datuma brez dovoljenja parlamenta. Ultimatum da bo sledil šele po njegovem sestanku. Ta ultimatum naj bi določil 48 ur. Poljski ambasador je izjavil, da je ultimatum doba predolga, zakaj Poljska je že 36 ur v vojni. Obljubil sem mu, da bomo skušali dobo kar se da skrajšati. Mogoče na 24 ur.

Skoraj enak pogovor sem imel z angleškim ambasadorjem. Prosil sem ga, naj dobi mnenje svoje vlade o 48-urnem ultimatu, ki ga je zahteval naš generalštab. Ambasador je poudaril, da je v Angliji že precejšnje razburjenje, ker nista zaveznici posredovali takoj po agresiji na Poljsko, zakaj vojaški krogi ne vedo ničesar o zahtevah francoske ustave.

Tako smo se končno zavedeli opoldne 2. septembra, da je vsak up na mirno rešitev spora zaman. V svoji pisarni sem pripravljaval govor za parlament. Zazvonil je telefon. Z nestrpnostjo sem dvignil slušalko:

„Tukaj Rim. Italijanski zunanji minister grof Ciano bo govoril z vami.“

Nisva izgubljala časa z diplomatskimi pokloni. Ciano mi je rekel:

„V moji pisarni sta francoski in angleški ambasador. Govoril sem z njima in vaš ambasador mi je svetoval, naj vam osebno telefoniram. Zakaj ni časa, da bi ga izgubljali. Imam namreč važno sporočilo.“

(Dalje v prihodnji številki)

Ciklamen

Ilovka je stregla doma svojemu bolnemu soprogu, kateremu se je bila bolezen na slabše obrnila; mnogo dni žena niti iz hiše ni stopila. Z vednim delom si je tešila spomine, ki so jo sedaj hoteli pogostem mučiti in vznemirjati.

Pri Boletovih ni bilo izpremembe, nego da je Meden sedaj skoro sleherni dan prihajal k njim, in celo Hrast se je bil zopet dvakrat ali trikrat oglasil.

Pa guvernanta ga ni zvabila tja; čisto druge namene so ga vodile. Od onega krasnega večera ni imel več mirne ure in tudi svoj pisarniški posel je zanemarjal. Sprehajal se je mnogo ter vedel vselej tako kreniti, da je prišel v bližino Medenove pristave. Pa sreča mu ni bila mila, nego nasprotno: nezgoda je hotela, da je kovačica Barba večkrat ravno tam hodila, jagode nabirala, kozo pasla ali pa kako suho vejo vlekla iz gozda — kjer je doktor meril svoj pot.

Nekega večera pa — kajti le o takem času se je sprehajal Hrast — srečal je nenadoma Tilha.

„Ah, gospod doktor,“ zakričal je le-ta, „ravno k vam sem se namenil; saj veste, zavoljo tiste pravde.“

„Zaradi katere pravde?“ vprašal je Hrast, kateremu zadnji pogovor s Tilhom ni bil več v mislih.

„I no! Jaz tudi ne vem, s kom in zakaj se pravdate, pa naročili ste mi zaradi onih tu gorj na pristavi —“

„A — a, da, dal Stvar je že v redu. Hvala vam, Tileh.“

„Pa ste hitro končali,“ dejal je oni malo nejevoljno, kajti nadejal se je, da še kaj prisluži.

„Tako je; časih hitro, časih pa počasi,“ odgovoril je doktor ter naglo stopil naprej.

Istega večera se je Tileh razgovarjal z Barbo, da je srečal doktorja, in ona je tudi omenila, kolikokrat in kje ga je v zadnjih dneh videla.

„Kakor kak ogleduh — tako lazi okoli,“ pristavila je. Kovaču se je pa nekaj posvetilo.

„E, čakaj, čakaj! Baba, ti si slepa; ali ne uganeš, zakaj lazi ta škric po naši soseski?“

Ona ga je začudena in skoro prestrašena pogledala. „Za kom po lisjak lazi sušča meseca?“

„Pojdi, pojdi, tepec stani!“ zavrne žena prebrisanega kovača. „Kam pa bo hodil tukaj, kjer ni žive duše v obližju — saj ima v Borju dovolj deklet.“

„Razumela si me vendar, čeravno imaš kratek pogled. Kaj pa tu gori na pristavi? Kaj?“

Zdaj sta bila pa soproga takoj edina in Barba je to noč slabo spala od golega hrepenenja po dnevu. Ko se je pa zdani, nesla je to novost z jajci vred v Borje. —

Poleg svojih brezuspešnih sprehodov obiskal je doktor tudi, kakor smo že omenili, dva ali trikrat Boletove, pa isto tako brezuspešno; kajti šel je tja le zato, da morda najde tam Ilovsko. Našel pa je le Medena, katerega je zdaj očitvidno zanimala edinole Elza. Drugim časih še odgovarjal ni.

Bole se je smejal ter pošalil sem ter tja, kadar je bil navzočen; navadno pa je pustil družbo. Boleški vse to ni bilo po volji, pa Medena ni hotela žaliti, in zato je mirno čakala, kako se bodo razmotale te stvari.

Da doktorja ne zanima več njena guvernanta, to je vedela: slepa bi morala biti, da bi ne bila zapazila te izpremembe; — vzroka pa ni znala in navadna ženska ra-

dovednost bi jo bila skoro do direktnega izpraševanja guvernante zapeljala. Pa premagala se je.

Nekega dopoldne se pripelje Meden v svojem najlepšem vozu pred drenovski grad. Opravljen je bil najelegantneje; frak, beli ovrtnik, cilindar in rokavice, vse je bilo novo. Na prsi si je bil pripel krasen nageljnov cvet. Tako je stopal počasi po stopnicah v Boletovo sobo, kjer je vedel, da najde gospodarja.

Le-ta je osupnjen vstal s stola ter ogledoval prijatelja, kateri se mu je nekako slovesno bližal.

„Ha, ha, ha — kaj pa misliš? Ali uganjaš predpusne burke ali se pa ženiš? Kaj drugega te ni spravilo danes v frak in beli ovrtnik.“

„Zadel si jo, kakor vedno, ljubi prijatelj,“ deje Meden ter gleda okoli, kam bi odložil cilindar; malo v zadregi je bil mož ter poskušal prijazno smehljaje.

„Kaj sem zadel? Da se ženiš?“

„Da!“

„O ti prekrasni mladenič! Pa kje je tvoja izvoljena, srečna nevesta?“

„Nimam je še; zato sem prišel k tebi.“

„Kaj — k meni? Ha — ha — izvrstno! Morda si hočeš eno mojih deklic izbrati. Takoj privolim, da bi bili le dovolj stari. O ti zlati ženin — samo malo pozno si začel. ‚Schier vierzig Jahre bist du alt — —‘“

„Nikar se ne šali,“ vzdihne Meden ter si z rdečim svilenim robcem obriše pot s čela.

„Torej je bridka resnica?“

„Da, resnica! Ti mi moraš pomagati!“

„Jaz — pomagati? A — a!“ odgovori zalegnjeno Bole, kateri je jel spoznavati, kam meri Meden.

„Moraš, če si mi prijazen!“

(Nadaljevanje sledi)

Od leta 1393

Pliberški sejem na travniku

največje in najstarejše ljudsko slavje južnih predelov Koroške

od sobote 30. avgusta do ponedeljka 1. septembra 1969

Negovane pijače, izborna kuhinja, tujske sobe, solidna postrežba v gostilni

Lamm

PLIBERK - BLEIBURG

Vse za Vašo hišo in gospodarstvo
Vam nudi najugodnejše trgovina

KAUFHOF

VALENTIN IN ANGELA
BLAŽEJ

Letos spet stojnica
na sejmskem travniku

tel. (0-42-35) 394 - nočna štef. 302

PLIBERK - LIBUČE

Mizarstvo

Hanzej Leitgeb

Šmihel nad Pliberkom
St. Michael ob Bleiburg

- Kvalitetna izdelava vseh vrst mizarških del
- Specialna izvedba kuhinjske opreme
- Priznana stavbeno mizarstvo

MIZARSTVO

JOSEF GRAUF

PLIBERK
BLEIBURG

Priznana delavnica za vsakovrstno pohištveno in gradbeno mizarstvo. Svojim naročnikom daje koristne strokovne nasvete.

Jutri se bo v Pliberku zopet začelo veliko ljudsko slavje — tradicionalni sejem na travniku, ki bo za tri dni spremenil mesto na jugu Koroške v živahno vrvenje domačinov in gostov od blizu in daleč.

Pliberk in z njim širna Podjuna se v zadnjih dneh temeljito pripravljata na to svojo največjo prirediteljsko leto, na prireditev, ki ima že večstoletno tradicijo in ki se je v zadnjih letih znova razširila in razživela v mogočno družabno srečanje ter uspešno poslovno privlačnost. Za tri dni — od jutrišnje sobote pa do ponedeljka — bodo vse poti od blizu in daleč vodile v Pliberk in na tamkašnje sejmišče, kjer se bodo zgrinjale mnogoštevilne množice domačih in tujih obiskovalcev, interesentov, radovednežev in seveda tudi takih, ki pridejo na sejem, da preživijo nekaj prijetnih ur v družbi svojih znancev in prijateljev.

V minulih letih so na pliberškem sejmu zabeležili razveseljav obisk; vsako leto je bilo po 20 tisoč in še več ljudi. Prireditelji in sodelujoči podjetniki si množičen obisk obetajo seveda tudi letos. Poskrbeli so za najrazličnejše zanimivosti, za pestro izbiro vseh vrst blaga, za dobro postrežbo v gostinskih obratih, za zabavo in razne druge vrste razvedrila — tako za starejše kakor tudi za najmlajše obiskovalce — skratka za vse je bilo dobro poskrbljeno, tako da se bo obisk nedvomno izplačal.

Tradicionalni sejem v Pliberku je zadnje čase čedalje večja privlačnost tudi za obmejne kraje v Sloveniji, predvsem v Mežiški dolini, od koder v sejmskih dneh pride na tisoče ljudi, ki v Pliberku srečajo svoje znance in sorodnike in si hkrati ogledajo tudi razstavljeno blago, ki vabi k nakupu. (Naše bralce v tej zvezi seveda posebej opozarjamo na podjetja, ki oglašajo v našem listu!)

Pliberk je torej pripravljen za svojo tradicionalno sejmsko prireditev in bo kakor vsako leto gostoljubno sprejel obiskovalce in goste od blizu in daleč.

KOLODVORSKA GOSTILNA

Elfriede in Konrad Jörgl

DRVEŠA VAS - EBERSDORF
KOLODVOR PLIBERK

Prijubljena restavracija
Negovane pijače — okusna jedila
Domača in solidna postrežba

Opekarna

Stefan Liesnig

Pliberk - Bleiburg

- Kletni kamni
- Kvadri
- Stropi tipa Katzenberger
- Betonska opoka in strešniki
- Cevi
- Pesek, gramoz

Elektro

MICHAEL HOLLAUF

Pliberk - Bleiburg

Izvajajo strokovnjaško vsakovrstne električne instalacije - vode za tok - svetlobne naprave - zaščitne naprave proti strelu.

Trgovina električnih potrebščin

Gostilna - penzion

Marija in Lekš Kos

Borovje pri Pliberku
Woroujach bei Bleiburg

Prijetna gostilna za domače in oddaljene goste - tujske sobe za letovišarje - zdrava lega, tihota, gozd, polje in travnik - lep razgled na spodnje Karavanke.
Zadnja gostilna pred mejo.

Vaš domači hranilni in kreditni zavod je

Hranilnica in posojilnica Pliberk

Izvajajo in posreduje vse bančne posle

GORSKA GOSTILNA NA PEČI

Berggasthof Siebenhütten Petzen

ERHARD KRAUT

ustreže vsem turistom v zadovoljstvo. Idealni pogoji za zimski šport. ● Nočišča na razpolago. ● Gorska vzpenjača do Siebenhütten.

Gostilna Hrust

Richard Staudegger

Loibach - Bleiburg
Libuče - Pliberk

Prijubljena starodavna domača gostilna prijetni prostori v skalo vklesana naravna klet blagodejna senca pod košatimi drevesi in keglijšče

Mesarija

Valentin Steharnig

PLIBERK - BLEIBURG

Nova sodobno opremljena mesarija. Meso, klobase — kvalitetni mesni izdelki. Na sejmskem travniku prodaja jestvin — specialitete na žaru — v uti gostilno Piko.

Stavbeno in pohištveno mizarstvo

Johann Wuntschek

Nonča vas — Ebersdorf
9150 BLEIBURG — PLIBERK

se priporoča za vse gradbeno in pohištveno mizarstvo

Mizarški mojster

Herman Kuschej

PLIBERK - BLEIBURG

Odljučna delavnica pohištvene oprave in gradbenega mizarstva

Strokovna trgovina

Franc in Ida Stefitz

PLIBERK - BLEIBURG

Papir, pisarniške potrebščine, šolske knjige in potrebščine, časopisi in časniki, igrače, otroška oblačila, parfumerija i. dr.

Steklarstvo

Gregor Schippeck

- Gradbeno portalno in profilirno zastekljenje

Pliberk - Bleiburg

Podjuniški trgovski CENTER
bratje RUTAR & Co

Dobrli vas-Eberndorf

Vedno največjo izbiro v Podjuni nudi
Podjuniški trgovski center

bratje RUTAR & Co.

DOBRLA VAS - Eberndorf — TELEFON (04236) 281

Vabljeni tudi v gostilno HOTEL RUTAR

Šolske knjige dobite v trgovini Franc RUTAR
v Dobrli vasi - Eberndorf

Trgovina

Karl Ferra

PLIBERK
BLEIBURG

Bahnhofstraße 16
Postgasse 13

Telefon 219 in 220

- Špecerija
- železnina
- manufaktura
- kmetijski pridelki
- gradbeni material

Gostilna Železnik

HERTA IN SIMON MARIN

Loibach b. Bleiburg - Libuče p. Pliberku

Priznana in priljubljena gostilna sredi vasi, v njej se počutijo gostje od blizu in daleč prijetno in domače

Slikar in pleskar mojster

Josef Čuješ

PLIBERK - BLEIBURG

izvajajo vsa v slikarsko in pleskarsko stroko spadajoča dela z odličnim strokovnim znanjem v zadovoljstvo vseh naročnikov

Na sejemskem travniku ne razstavljam. Odprto imamo tudi v nedeljo.
Upoštevajte naše posebno ugodne **sejemske posebne ponudbe** v naših izložbah

NAKUPNI CENTER kupuj pri **KRAUT** - u in varčujes

Poskusite neobvezno **HORNIG** kavo **kofrosta**-oplemenifeno.
Brezplačna pakušnja kave od 30. 8. do 1. 9. 1969.

Ob 40-letnici

USTANOVITVE NAŠEGA PODJETJA

Vam nudimo vse za dom, gospodinjstvo in gospodarstvo
Parni kotli za 50 75 100 125 litrov
cena 990.— 1250.— 1450.— 1650.— šilingov

Kotli za žganje pijač, garnitura od 2.900.— šil. naprej.

Motorne verižne žage, tudi priložnostni nakupi.

Električni motorji, krožne žage, drobilniki za žito, orala, brane, stroji za pobiranje krompirja, orodja za spravlanje sena, nakladalniki, trosilci za gnoj, mešalniki za beton, samokolnice, naprave za molžo krav, napajalniki, rezalnice za silo, hlevske naprave, rezalniki za peso, stiskalnice in drobilci za sadje itd.

Zdaj vam nudimo visoke zimske popuste!

Kolesa, mopedi, šivalni stroji, štedilniki, peči, radioaparati, televizorji po izredno ugodnih cenah.

Električna orodja, kot štedilniki, pralni stroji, hladilniki, hladilne skrinje, sesalniki za prah. Brezobrestno do 36 mesečnih obrokov!

Veliko izbiro rabljenih strojev po ugodnih cenah vam nudi in dostavi na dom

STROKOVNO PODJETJE

JOHAN LOMŠEK

ŠT. LIPŠ - TIHOJA, p. DOBRLA VAS / EBERNDORF

OBIŠČITE NAS NA PLIBERŠKEM SEJMU!

Trgovina Terezija in Franc Kušej

Šmihel nad Pliberkom
St. Michael ob Bleiburg

Bogata ponudba in izbira vsakovrstnih potrebščin za vsakega. ● Kvalitetni prodajni artikli. ● Priznana domača in solidna postrežba!

Valentin Krof

lesno gradbeno podjetje

Nonča vas 50 - Einersdorf

9150 BLEIBURG - PLIBERK

telefon (0-42-55) 325

Raiffeisenkasse

PLIBERK - BLEIBURG

Izvajamo vsakovrstne bančne posle

M e n j a l n i c a

Zidarski mojster

Hans Vodivnik

PLIBERK - BLEIBURG

Vsa v zidarsko stroko spadajoča gradbena dela izvaja priznana podjetje v zadovoljstvo naročnikov

Kam na pliberškem sejmu?

Seveda k Bruckenwirtu!

Vse tri dni vas bo zabaval po radiu in televiziji povsod znani ansambel „Fidele Lavanfaler“.

Za veliko izbiro jestvin (specialitete na žaru) in negovanih pijač poskrbita

gostitelja **Manfred in Reinhilde Mlinar**
Gostilna Bruckenwirt

PLIBERK - BLEIBURG

V trgovini s stroji

Max Traun

Pliberk - Bleiburg

- vse poljedelske stroje
- šivalne stroje
- radio-aparate
- kolesa in motorna kolesa po ugodnih cenah in plačilnih pogojih

KRASNA LEGA - ODLIČNI, MODERNI
IN UDOBNI GOSTINSKI PROSTORI -
IDEALNO LETOVIŠČE
OB VSAKEM LETNEM ČASU

„PETZENKÖNIG“

Gostilna Franz Neubersch

UNTERORT BEI BLEIBURG
PODKRAJ PRI PLIBERKU

Dolinska postaja vzpenjače na Peco

Štefan Trampuš

Trgovina z lesom
Podjetje z žago

NONČA VAS — EINERSDORF
PLIBERK — BLEIBURG

Ob sejmih
in ob vsakem letnem času
prijemo priznano
odlično in osvežujoče pivo
pivovarne

SORGENDORF

RADIO PROGRAM

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 30. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 31. 8.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 1. 9.: 14.15 Informacije — Za našo vas — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 2. 9.: 14.15 Informacije — Koroška kronika — Za krmilom — Športni mozaik.

Sreda, 3. 9.: 14.15 Informacije — Za gospodarstvo — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

Četrtek, 4. 9.: 14.15 Informacije — Vesti iz kmetijstva — Melodije iz slovenskih operet.

Petek, 5. 9.: 14.15 Informacije — Iz koroške literarne delavnice — Cerkev in svet.

RADIO LJUBJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih):

5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarij — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnost doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nočturno.

Sobota, 30. 8.: 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.20 Čez travnike zelene — 9.50 Naš avtostop — 12.10 Skladbe Jurija Mihevcina in njegovih sodobnikov — 12.40 Z domačimi ansambli in pevci — 14.05 Glasbena pravljica — 14.25 Melodije iz Pariza, Dunaja in Londona — 15.40 Poje sopranistka Sonja Hočevar — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Zbor „Srečko Kosovel“ iz Ajdovščine — 18.15 „Top-pops 11“ — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Ansambel Borisa Franka — 20.00 Sobotni večer — 20.30 Zabavna radijska igra — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 31. 8.: 4.30 Dobro jutro — 5.45 Informativna oddaja — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.43 Drobne skladbe velikih mojstrov — 9.05 Srečanja v studiu 14 — 10.05 Se pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi barbe in dela — 10.50 Voščila — 13.30 Z novimi ansambli domačih viž — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.05 Vrtljak zabavnih melodij — 15.05 Popoldne ob zabavnih glasbi — 15.30 Humoreska tedna — 16.05 Po domače — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 19.15 Jugotonove glasbene razglednice — 20.00 Zabavno-glasbena oddaja — 22.15 Zaplešite z nami — 23.15 Godala v noči.

Ponedeljek, 1. 9.: 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.45 Iz mladinskega glasbenega arhiva — 12.10 V narodnem tonu — 12.40 Koncert pihalnih orkestrrov — 14.05 Lepe melodije — 14.35 Voščila — 15.40 Poje „Slovenski oket“ iz Pittsburga — 17.05 Iz opere „Don Juan“ — 18.35 Lahka

glasba — 19.15 Pihalni orkester Francija Puharja — 20.00 Rezervirano za SP — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Z velikimi orkestri zabavne glasbe.

Torek, 2. 9.: 8.08 Operna matineja — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.20 Morda vam bo všeč — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Iz albuma skladb za mladino — 14.20 Popoldanski koncert lahke glasbe — 15.40 Pri mladih instrumentalistih — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 V terek nasvidenje — 19.15 Ansambel Pavla Kosca — 20.00 Radijska igra — 21.00 Parada popevk — 22.15 Nočni mozaik zabavne glasbe — 23.15 Plesni orkestri in ansambli jugoslovanskih radijskih postaj.

Sreda, 3. 9.: 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Zabavna glasba — 9.45 Počitniški pozdravi — 12.10 Iz opere „Ero z onega sveta“ — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Koncert za oddih — 14.35 Voščila — 15.40 Londonski filharmonični orkester — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Iz solistične glasbe — 18.45 Kulturni kačipot — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Koncert opernih melodij — 21.00 Mozaik zabavnih melodij — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Godala v ritmu.

Četrtek, 4. 9.: 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.20 Iz zakladnice resne glasbe — 12.40 Narodne pesmi iz naših in sosednjih pokrajin — 14.05 Mladina poje — 14.20 Operetne melodije — 15.40 Iz opere „Glumači“ — 17.05 Popoldanski koncert — 18.15 Turizem in glasba — 19.15 Poje Marjana Deržaj — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Od Ibena do Ionesca: Jean Cocteau — 22.15 Z ameriških koncertnih odrov — 23.15 Z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe.

Sobota, 30. 8.: 15.30 Karl Böhm, portret dirigenta — 16.30 Listamo v slikanici — 16.55 Za mladino — 17.20 Kentucky Jones — 17.45 Nori portret — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Kultura aktualno — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Zabavna oddaja — 21.50 športni žurnal — 22.20 Čas v sliki — 22.30 Molčeči tujec, western.

Nedelja, 31. 8.: 16.30 Za otroke — 16.55 Tajinstveni svet otokov — 17.15 Flipper — 17.40 Kontakt — 18.00 Iz moje knjižnice: Ernst Waldbrunn bere Karla Maya — 18.30 Oknar: Furlanija — 19.00 Čas v sliki — 20.15 Sanjska novela — 21.30 Koncert dunajskih filharmonikov — 22.10 Čas v sliki.

Ponedeljek, 1. 9.: 18.00 Kakor so drugi videli — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Kamar nas veter zanese — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Lachatzky, film o zakonskem problemu — 22.40 Čas v sliki.

Torek, 2. 9.: 18.00 Angleščina — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Rinaldo Rinaldini — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Zabavna oddaja — 21.20 Zivljenje in delo velikega nizozemskega slikarja Pietra Breughela — 22.20 Čas v sliki.

Sreda, 3. 9.: 11.00 April odkrije Havaj — 12.40 Telešport — 16.30 Za otroke: Izginula krona — 17.10 Za mladino — 17.40 Mednarodni kmetijski obzornik — 18.00 Francoščina — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Prometni razgledi — 21.00 Francoske postelje, film o zakonskem problemu — 22.40 Čas v sliki.

Četrtek, 4. 9.: 18.00 Italijanščina — 18.25 športni mozaik — 18.50 Policijsko poročilo — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Afera — 22.20 Čas v sliki — 22.30 Pustolovski polet k živalskemu svetu Vzhodne Afrike.

Petek, 5. 9.: 11.00 Francoske postelje — 18.00 Znanost aktualno — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Zračni taksi — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Salto mortale — 21.15 Časovno dogajanje — 22.15 Čas v sliki.

Najboljše jestvine in pijače dobite v
gostilni

Loser

ŠMihel nad Pliberkom
ST. MICHAEL OB BLEIBURG

Za ples in zabavo igra godba

„Robinson“ iz Knittelfelda (Veseli Štajerci)

„GRINZING NA TRAVNIKU“ in „VELIKA POSKUŠNJA VIN“

Obiščite tudi lepo izletniško točko

„Hotel Tumersee“ in kamping
ob Zablatniškem jezeru!

Vsi prisrčno vabljeni!

Gostilna in kavarna

BREZNIK

PLIBERK - BLEIBURG

- SENDVIČI
- PIŠČANCI NA RAŽNJU
- ČEVAPČIČI